

فصلنامه علمی پژوهشی
دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت
دوره ۱۲ / شماره ۱ (پیاپی ۴۵) / بهار ۱۴۰۲
صفحه ۲۵۱ تا ۲۷۰

پیشایندهای گزارشگری مالی متقلبانه در شرکتهای دارای بحران مالی

فرهاد صفی‌خانی

گروه حسابداری، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران (نویسنده مسئول)
safikhani.farhad@gmail.com

احمد یعقوب‌نژاد

گروه حسابداری، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران
Yaghoobacc@gmail.com

آزینا جهانشاد

گروه حسابداری، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران
az_jahanshad@yahoo.com

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۵/۱۴ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۱۲/۰۱

چکیده

پژوهش حاضر به بررسی پیشایندهای گزارشگری مالی متقلبانه در شرکتهای دارای بحران مالی می‌پردازد. پیشایندهای گزارشگری مالی متقلبانه شامل وجود عدم تقارن اطلاعاتی، وجود بیش‌سرمایه‌گذاری و آسیب به حسن شهرت شرکت است. جامعه آماری با استفاده از روش غربالگری، متشکل از ۲۷۶ شرکت پذیرفته شده در بورس و فرابورس طی سال‌های ۱۳۹۳ الی ۱۳۹۷ می‌باشد که به منظور تفکیک آن به دو گروه شرکتهای دارای گزارشگری مالی متقلبانه و شرکتهای فاقد گزارشگری مالی متقلبانه، از بندهای گزارش حسابرسی استفاده شده است. نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌های پژوهش نشان داد: (۱) فراوانی شرکتهای دارای بحران مالی که به گزارشگری مالی متقلبانه روی می‌آورند، به طور معناداری بیشتر از شرکتهای دارای بحران مالی که به گزارشگری مالی متقلبانه روی نمی‌آورند، است. (۲) در شرکتهای دارای بحران مالی و دارای گزارشگری مالی متقلبانه در دوره مالی قبل و دوره مالی جاری، میزان عدم تقارن اطلاعاتی میان مدیران و ذینفعان، به طور معناداری بیشتر از شرکتهای دارای بحران مالی و فاقد گزارشگری مالی متقلبانه است. (۳) در شرکتهای دارای بحران مالی و دارای گزارشگری مالی متقلبانه در دوره مالی قبل و دوره مالی جاری، فراوانی شرکتهای دارای بیش‌سرمایه‌گذاری، به طور معناداری بیشتر از شرکتهای دارای بحران مالی و فاقد گزارشگری مالی متقلبانه است. (۴) بین شرکتهای دارای بحران مالی و دارای گزارشگری مالی متقلبانه و شرکتهای دارای بحران مالی و فاقد گزارشگری مالی متقلبانه در دوره مالی بعد، در زمینه آسیب به حسن شهرت شرکت، تفاوت معناداری وجود ندارد.

واژه‌های کلیدی: شرکتهای دارای بحران مالی، گزارشگری مالی متقلبانه، عدم تقارن اطلاعاتی، بیش‌سرمایه‌گذاری، حسن شهرت شرکت.

۱- مقدمه

موجب زیان عمده به کلیه ذینفعان و سلب اعتماد عمومی شده-
اند.

با این وجود، بررسی و سپس طبقه‌بندی موضوعی تحقیقات داخلی و خارجی انجام شده در حوزه گزارشگری مالی متقلبانانه نشان می‌دهد که این مطالعات عمدتاً بر روی موضوعاتی شامل (۱) عوامل تسهیل‌کننده بروز گزارشگری مالی متقلبانانه، (۲) روش‌های پیشگیری و کشف آن، (۳) افشاگری و سوت‌زنی، (۴) نقش بازاریارنده سیستم کنترل‌های داخلی، (۵) نقش، مسئولیت، ویژگی‌های فردی، فرآیندها، روش‌ها و قضاوت حسابرسان داخلی و مستقل، (۶) تأثیر سازوکارهای حاکمیت شرکتی و (۷) پیامدهای مالی گزارشگری مالی متقلبانانه متمرکز بوده‌اند و مطالعات جامعی در زمینه علل، ریشه‌ها و پیشایندهای این پدیده صورت نگرفته است تا با شناسایی آنها بتوان اقدامات موثرتری را در راستای پیشگیری قبل از وقوع گزارشگری مالی متقلبانانه صورت داد. از سوی دیگر، قرار گرفتن یک شرکت در شرایط بحران مالی می‌تواند با گزارشگری مالی متقلبانانه آن مرتبط باشد و مدیران ممکن است برای پنهان کردن بحران مالی از تقلب‌های حسابداری استفاده کنند. بدین ترتیب، پژوهش حاضر با مورد توجه قرار دادن پیشایندهای گزارشگری مالی متقلبانانه شامل وجود عدم-تقارن اطلاعاتی، وجود بیش‌سرمایه‌گذاری و آسیب به حسن شهرت شرکت و مرتبط کردن آنها با شرکت‌های دارای بحران مالی در پی دستیابی به اهداف زیر است:

- ۱) بررسی میزان تفاوت در فراوانی شرکت‌های دارای بحران مالی و دارای گزارشگری مالی متقلبانانه و شرکت‌های دارای بحران مالی و فاقد گزارشگری مالی متقلبانانه.
- ۲) بررسی میزان تفاوت در عدم‌تقارن اطلاعاتی میان مدیران و ذینفعان در شرکت‌های دارای بحران مالی و دارای گزارشگری مالی متقلبانانه و شرکت‌های دارای بحران مالی و فاقد گزارشگری مالی متقلبانانه.
- ۳) بررسی میزان تفاوت در وجود بیش‌سرمایه‌گذاری در شرکت‌های دارای بحران مالی و دارای گزارشگری مالی متقلبانانه و شرکت‌های دارای بحران مالی و فاقد گزارشگری مالی متقلبانانه.
- ۴) بررسی میزان تفاوت در ایجاد آسیب به حسن شهرت شرکت در شرکت‌های دارای بحران مالی و دارای گزارشگری مالی متقلبانانه و شرکت‌های دارای بحران مالی و فاقد گزارشگری مالی متقلبانانه.

قرار گرفتن شرکت‌ها در شرایط بحران مالی، آثار مالی و غیرمالی قابل‌توجهی از جمله کوچک‌تر شدن اندازه شرکت، کاهش یا منفی شدن جریان‌های نقدی عملیاتی، افزایش اهرم مالی، کاهش نرخ رشد فروش، کاهش یا حذف کامل مخارج سرمایه‌ای و مخارج بازاریابی و فروش، پذیرش نرخ‌های بهره بالاتر، فروش دارایی‌ها به قیمت‌هایی کمتر از ارزش واقعی آنها، از دست دادن منابع انسانی آموزش‌دیده و با تجربه، عدم‌استفاده از فرصت‌های مناسب سرمایه‌گذاری و به تبع این آثار، کاهش سودآوری و کاهش ارزش سهام را برای آنها به همراه دارد. با این وجود، تعیین دقیق دلایل ایجاد بحران مالی کار ساده‌ای نیست، زیرا در اغلب موارد، وجود مجموعه‌ای از عوامل درون‌سازمانی و برون‌سازمانی مانند مدیریت ناکارآمد، افزایش رقبا، مشکلات مرتبط با تأمین مالی، بلایای طبیعی، کاهش رشد اقتصادی، تغییرات در تقاضای عمومی، کاهش قدرت خرید مشتریان، افزایش نرخ بهره، عوامل سیاسی و غیره در ایجاد این پدیده دخیل هستند؛ اما از آنجا که بحران مالی اغلب پیش‌زمینه‌ای برای ورشکستگی و در بسیاری از موارد عامل تسریع‌کننده آن است، مدیریت شرکت‌های درگیر با این موضوع برای مقابله با آن به اقدامات درمانی زیادی روی می‌آورند؛ اما در صورت عدم دستیابی به نتایج لازم، آنها ممکن است برای کسب فرصت زمانی بیشتر، ابتدا به سمت مدیریت سود بروند و پس از ناامید شدن از این حربه، گزارشگری مالی متقلبانانه را در پیش بگیرند. بنابراین، وجود رابطه بین بحران مالی و گزارشگری مالی متقلبانانه تا حدود زیادی قابل‌انتظار و انکارناپذیر است و موضوعات مشاهده شده در سالیان اخیر در ارتباط با شرکت‌هایی مانند انرون^۱، ورلدکام^۲، آجیپ^۳، پارمالات^۴، فولکس‌واگن^۵، گلوبال کراسینگ^۶، آدل‌فیا^۷، تیکو^۸، توشیبا^۹، کامپیوتر ساینسز^{۱۰} و غیره، بر وجود این رابطه صحنه می‌گذارد. از سوی دیگر، با وجود ابزار و روش‌های سودمند اجرایی و سازوکارهای مختلف حاکمیت شرکتی در شرکت‌ها، مثل به-کارگیری فرآیندهای نوین در سیستم کنترل‌های داخلی، وجود کمیته‌های تخصصی مختلف مدیریت مانند کمیته ریسک و کمیته حسابرسی، انجام مرتب حسابرسی مستقل میان دوره‌ای و سالانه صورت‌های مالی، اجرای حسابرسی داخلی و غیره و همچنین الزامات سختگیرانه موجود در این زمینه، همگی در جهت به حداقل رساندن ریسک گزارشگری مالی متقلبانانه، بازارهای مالی به طور مرتب درگیر اعمال متقلبانانه‌ای بوده‌اند که

6 Global Crossing
7 Adelphia
8 Tyco
9 Toshiba
10 Computer Sciences

1 Enron
2 WorldCom
3 Agip
4 Parmalat
5 Volkswagen

۲- مبانی نظری

بحران مالی شرایطی است که در آن یک شرکت قبل از ورشکستگی، مرحله‌ای از کاهش توان مالی را تجربه می‌کند (هاندریانی و همکاران^۱، ۲۰۲۱). به بیان دیگر، بحران مالی یک رخداد نامطلوب برای شرکت‌ها است که باعث ایجاد زمینه‌های ورشکستگی و در برخی موارد، حذف آنها از بازار می‌شود (فاریاس و همکاران^۲، ۲۰۲۱). قرار گرفتن در شرایط بحران مالی در هنگام ارزیابی احتمال وقوع گزارشگری مالی متقلبانه، معیار بسیار مهمی محسوب می‌شود؛ زیرا هنگامی که یک شرکت عملکرد ضعیفی دارد، انگیزه بیشتری برای روی آوردن به گزارشگری مالی متقلبانه دارد (دالنیل و همکاران^۳، ۲۰۱۴). با این وجود، در خصوص تأثیرگذاری بحران مالی بر احتمال گزارشگری متقلبانه دو دیدگاه مختلف وجود دارد. دیدگاه اول بیان می‌دارد که بحران مالی منجر به کاهش سود بسیاری از شرکت‌ها شده و مدیران اغلب به منظور گمراه کردن سهامداران نسبت به عملکرد اقتصادی واقعی شرکت، سود را مدیریت می‌کنند. این مدیریت سود از طریق دستکاری ارقام حسابداری یا دستکاری فعالیت‌های واقعی انجام می‌شود (موسوی شیری و همکاران، ۱۳۹۵). البته در مقابل، نظریه دیگری نیز وجود دارد که بیانگر رابطه منفی بین بحران مالی و احتمال گزارشگری متقلبانه می‌باشد، برخی از پژوهشگران نشان داده‌اند که مدیریت شرکت‌های دارای بحران مالی زمانی که تحت نظارت‌های شدید حسابرسان مستقل بوده و یا زمانی که حسابرسان در گزارش‌های خود صلاحیت تداوم فعالیت شرکت را منتشر می‌کنند، انگیزه بیشتری برای کاهش سود و اعمال محافظه‌کاری بیشتر، پیدا می‌کنند. علاوه بر این، در چنین شرایطی اگر تغییراتی در مدیریت شرکت نیز اتفاق افتاده باشد، مدیران جدید ممکن است تمایل به پاکسازی عمده زیان‌ها داشته باشند (کارشناسان و همکاران، ۱۳۹۷؛ به نقل از فیلیپ و رافونیر^۴، ۲۰۱۴). این دیدگاه مطابق با نظریه حسابشویی یا پاکسازی عمده می‌باشد. نظریه حسابشویی یا پاکسازی عمده قائل به این است که اگر شرکتی در یک سال، سود پایین را تجربه کند و یا دچار بحران مالی گردد، ممکن است سود آن سال را با شستن یا استحمام دارایی‌ها (تبدیل آنها به هزینه) کاهش دهد. پاکسازی عمده زمانی رخ می‌دهد که مدیران جدید جایگزین مدیران قبلی می‌شوند و برای این که بعداً عملکرد خوبی از خود نشان دهند، این نوع اقدامات را پیگیری می‌کنند (ثقفی و پوریان‌سب، ۱۳۸۹).

از سوی دیگر، تقلب در مفهوم رفتار و اقدام‌های غیراخلاقی

بدین ترتیب این پژوهش سعی دارد با معرفی و تحلیل بیشتر پیشایندهای گزارشگری مالی متقلبانه، به عنوان یک موضوع نسبتاً مهم و فراگیر و همچنین بررسی آن در میان شرکت‌های دارای بحران مالی، مدیران، سهامداران، اعتباردهندگان، تحلیل‌گران مالی، دولت، سازمان بورس و اوراق بهادار و حسابرسان داخلی و مستقل را یاری نماید. علاوه بر این، امید می‌رود که نتایج پژوهش حاضر بتواند به عنوان گامی کوچک در ادامه اقدامات انجام شده در مسیر ارتقای شفافیت مالی و اقتصادی کشور و برقراری سازوکارهای مناسب مالی و مدیریتی محسوب شده و برای افراد و گروه‌های فوق، به صورت زیر مفید واقع شود:

- ۱) مدیران جهت درک پیشایندهای گزارشگری مالی متقلبانه و پیامدهای آن بر شرکت‌های تحت تصدی خود و در نتیجه، پرهیز از سوءرفتارهای منجر به این نوع گزارشگری مانند پرهیز از توجه به منافع شخصی، بیش‌اطمینانی، بیش‌سرمایه‌گذاری و غیره.
- ۲) سهامداران، اعتباردهندگان و تحلیل‌گران مالی، به منظور مد نظر قرار دادن نشانه‌های وجود بحران مالی و همچنین احتمال ریسک گزارشگری مالی متقلبانه شرکت‌ها و در نتیجه اتخاذ تصمیمات مناسب‌تر.
- ۳) دولت به عنوان متولی اصلی اقتصاد، به منظور مورد توجه قرار دادن نشانه‌های وجود بحران مالی در شرکت‌ها و همچنین پیشایندهای گزارشگری مالی متقلبانه و در نتیجه، بررسی تأثیر علل و آثار آنها بر متغیرهای کلان اقتصادی کشور مانند تولید، اشتغال و غیره.
- ۴) سازمان بورس و اوراق بهادار تهران، به منظور شناسایی و ارزیابی نشانه‌های وجود بحران مالی در شرکت‌ها و همچنین پیشایندهای گزارشگری مالی متقلبانه و در نتیجه، اتخاذ سیاست‌های مناسب در جهت حفاظت از منافع کلیه ذینفعان، الزام بیشتر شرکت‌ها به برقراری سازوکارهای حاکمیت شرکتی، برقراری الزامات بیشتر در راستای ارتقای کیفیت اطلاعات مالی شرکت‌ها و شفافیت مالی بیشتر آنها.
- ۵) حسابرسان داخلی و مستقل به منظور توجه به نشانه‌های وجود بحران مالی در شرکت‌ها و همچنین پیشایندهای گزارشگری مالی متقلبانه و در نتیجه، به کارگیری نتایج حاصله در ارزیابی دقیق‌تر عوامل خطر تقلب و در صورت نیاز، تعدیل فرآیند کشف تحریف‌های بااهمیت.

مالی بزرگ، به طور مرتب اتفاق می‌افتند و عواقب آنها معمولاً قابل توجه هستند. به عنوان مثال، کارپوف و همکاران^۶ (2008) دریافته‌اند که در صورت فاش شدن تقلب، شرکت‌ها حدود ۲۹٪ ارزش سهام خود را از دست می‌دهند که از این میزان کاهش، تنها ۱۲٪ مربوط به مجازات‌های قانونی پیش‌بینی شده و ۸۸٪ بقیه، آسیب به حسن شهرت شرکت است. همچنین، مطالعات گسترده علمی مانند پژوهش‌های سادکا^۷ (۲۰۰۶)، دسای و همکاران^۸ (۲۰۰۶) و بییتی و همکاران^۹ (۲۰۱۳)، بیانگر پیامدهای شدید گزارشگری مالی متقلبانه بر سایر ذینفعان، از جمله مشتریان، مدیران و شرکت‌های هم‌نوع می‌باشند (چوی و گیپر^{۱۰}، ۲۰۱۹).

در نهایت، با نگاهی گذرا به مطالعات داخلی و خارجی متعددی که به موضوع تقلب و گزارشگری مالی متقلبانه از جنبه‌های مختلف پرداخته‌اند، می‌توان دریافت که برخی از آنها مانند پژوهش‌های کارپوف و همکاران (۲۰۰۸)، دایک و همکاران^{۱۱} (۲۰۱۳)، شرلیزاپوات^{۱۲} (۲۰۱۲)، آوانگ و همکاران (۲۰۱۶)، و کیلی‌فرد و همکاران (۱۳۸۸)، زارع بهنمیری و ملکیان کله‌بستی (۱۳۹۵)، سجادی و کاظمی (۱۳۹۵)، اکبری (۱۳۹۶) و غیره، به هزینه‌های مالی و غیرمالی گسترده تقلب و گزارشگری مالی متقلبانه اشاره نموده‌اند. برخی دیگر از مطالعات مانند پژوهش‌های اریکسون و همکاران^{۱۳} (۲۰۰۴)، سادکا (۲۰۰۶)، دسای و همکاران (۲۰۰۶)، مک‌نیکولز و استابن^{۱۴} (۲۰۰۸)، کدیا و فیلیپون^{۱۵} (۲۰۰۹)، بییتی و همکاران (۲۰۱۳)، لی^{۱۶} (۲۰۱۶) و غیره، اقدامات خاص انجام شده توسط شرکت‌ها به منظور گزارشگری مالی متقلبانه و پیامدهای گسترده ناشی از آن برای شرکت و ذینفعان را بررسی کرده‌اند. اما طبق بررسی‌های انجام شده، تا کنون تحقیق داخلی در مورد پیشایندهای گزارشگری مالی متقلبانه در شرکت‌های دارای بحران مالی که می‌تواند بسیار قابل توجه باشد، صورت نگرفته است. گزارشگری مالی متقلبانه سه پیشایندهای مشخص دارد. این سه پیشایندها شامل (۱) وجود عدم تقارن اطلاعاتی (۲) وجود بیش‌سرمايه‌گذاري و (۳) آسیب به حسن شهرت شرکت هستند. بدین ترتیب، سوالات اصلی پژوهش حاضر این است که (۱) آیا فراوانی شرکت‌های دارای بحران مالی که به گزارشگری مالی متقلبانه روی می‌آورند از شرکت‌های دارای بحران مالی که به گزارشگری مالی متقلبانه

و غیرقانونی، از دغدغه‌های جوامع است که تهدید جدی سلامت جامعه در سطوح خرد و کلان می‌باشد (رهنمای رودپشتی و همکاران، ۱۳۹۸). در ادبیات حسابداری نیز تقلب عمدتاً به تقلب در صورت‌های مالی اشاره دارد که می‌توان آن را با درجات بیشتر یا کمتر از طریق به کار بردن اصطلاحات مختلفی مانند گزارش مالی نادرست، سوءرفتار مالی، تحریف مالی، تقلب حسابداری، بی‌نظمی حسابداری، تقلب شرکتی و تقلب مالی توصیف کرد (یو و ها^۱، ۲۰۲۱). از این دیدگاه، تقلب صورت‌های مالی عبارتست از نقض عامدانه بیانیه مفهومی شماره یک هیأت استانداردهای حسابداری مالی که اظهار می‌دارد صورت‌های مالی باید مشتمل بر اطلاعاتی باشد که برای تصمیم‌گیرندگان فایده‌مند باشد. نادرست‌نمایی‌ها فایده‌مند نیستند. نادرست‌نمایی عامدانه، تقلب محسوب می‌شود (قنبریان، ۱۳۹۲). اتخاذ هر گونه تصمیم بر اساس اطلاعاتی که دارای تناقض با واقعیت و جانبدارانه باشد، می‌تواند زیان‌های جبران‌ناپذیری به بار آورد که آثار سوء این‌گونه زیان‌ها می‌تواند گریبانگیر سرمایه مالی و فکری تصمیم‌گیرندگانی باشد که بر اساس این اطلاعات اقدام به اخذ تصمیم کرده‌اند (عبدلی و نادعلی، ۱۳۹۴). به بیان دیگر، ارزش اطلاعات مالی برای اشخاص مرتبط با آن بدان معناست که شرکت‌ها باید اطلاعات مالی دقیق، مربوط و فاقد تقلب را ارائه نمایند (آنان^۲، ۲۰۲۱). اما گزارشگری مالی متقلبانه، تحریف عمدی صورت‌های مالی محسوب می‌شود که کاربران را گمراه می‌کند. این مسأله موجب ایجاد زیان‌های عمده به سازمان‌ها می‌شود، اعتبار حرفه حسابداری را مخدوش می‌کند و بر اعتماد عمومی به نشر صورت‌های مالی تأثیرگذار است (رحمانی و همکاران، ۱۳۹۶؛ به نقل از آوانگ و همکاران^۳، ۲۰۱۶). بعضی گزارشات، هزینه تقلب کسب و کارهای ایالات متحده آمریکا را بیش از ۴۰۰ بیلیون دلار در سال برآورد کرده است (رهنمای رودپشتی، ۱۳۹۱). تقلب توسط مدیریت واحد تجاری، به دلیل گمراه کردن ذینفعان از طریق صورت‌های مالی متقلبانه بر قیمت سهام نیز اثر معکوس دارد (رهروی دستجردی و همکاران، ۱۳۹۷؛ به نقل از ایوت و ویلینگهام^۴، ۱۹۸۰). علاوه بر این، تقلب در صورت‌های مالی، انحطاط اخلاقی کارکنان را سبب می‌شود و به کیفیت رابطه‌های تجاری لطمه می‌زند (رحمانی و همکاران، ۱۳۹۶؛ به نقل از مونگ-لینگ و همکاران^۵، ۲۰۰۸). به بیان دیگر، رسوایی‌های

9 Beatty et al
10 Choi & Gipper
11 Dyck et al
12 Sherlizapat
13 Erickson et al
14 McNichols & Stubben
15 Kedia & Philippon
16 Li

1 Yu & Rha
2 Anan
3 Awang et al
4 Elliot & Willingham
5 Mung-Ling et al
6 Karpoff et al
7 Sadka
8 Desai et al

روی نمی‌آورند، بیشتر است؟ و ۲) آیا این سه پیشایندهای شرکت‌های دارای بحران مالی که به گزارشگری مالی متقلبانه روی می‌آورند در مقایسه با شرکت‌های دارای بحران مالی که به گزارشگری مالی متقلبانه روی نمی‌آورند، به وضوح مشاهده می‌شوند؟ با طرح این سوالات، ابتدا به تشریح این سه پیشایندها پرداخته می‌شود.

الف. وجود عدم تقارن اطلاعاتی

انتشار اطلاعاتی که صحت ندارد و واقعیات مالی و عملکردی بنگاه را به صورت خلاف واقع نمایان می‌نماید، ناشی از تمایل مدیریت به پنهان کاری و کتمان واقعیت بوده که هم می‌تواند در راستای انحراف تصمیمات استفاده‌کنندگان باشد و هم جهت دستیابی به مقاصدی که به نفع تمامی ذینفعان نیست (تاراسی و همکاران، ۱۳۹۸). به بیان دیگر، هنوز شرکت‌هایی وجود دارند که گزارش‌های مالی متناسب با کیفیت اطلاعات را ارائه نمی‌دهند و یکی از دلایل آن تقلب توسط مدیریت برای کسب منافع شخصی و گروهی است (ایراوان و همکاران^۱، ۲۰۱۹). بدین ترتیب هنگامی که عدم تقارن اطلاعاتی زیاد است، بروز پدیده گزارشگری مالی متقلبانه تسهیل می‌شود؛ زیرا مدیران می‌توانند در جهت افزایش منافع خود با هزینه سهامداران، فرصت‌طلبی بیشتری داشته باشند و در مقابل نیز، ذینفعان، منابع، انگیزه یا دسترسی به اطلاعات مربوط برای نظارت بر عملکرد و فعالیت مدیران را ندارند (وارفیلد و همکاران^۲، ۱۹۹۵). اگر ذینفعان بر اساس این عدم تقارن‌های اطلاعاتی تصمیم‌گیری نمایند، آنها در مورد احتمال آسیب از یک شوک منفی در آینده، همراه می‌شوند (پراون و ماتسا^۳، ۲۰۱۶). سرمایه‌گذاران، اعتباردهندگان، قانون-گذاران، مشتریان، رقبا و غیره، قربانیان این موضوع هستند. زیرا زمانی که آنها بر پایه اطلاعات دستکاری شده توسط مدیران اقدام به اخذ تصمیم می‌نمایند، ممکن است تصمیمات نادرستی اتخاذ نمایند (احمدپور و همکاران، ۱۳۹۲؛ به نقل از لو^۴، ۲۰۰۷).

ب. وجود بیش سرمایه‌گذاری

یکی از عوامل موثر بر کفایت سرمایه‌گذاری، کیفیت اطلاعات حسابداری است (ستایش و همکاران، ۱۳۹۴؛ به نقل از ولک و همکاران^۵، ۲۰۰۴). کیفیت اطلاعات حسابداری می‌تواند حداقل به دو شیوه با کفایت سرمایه‌گذاری در ارتباط باشد. اول، اطلاعات

حسابداری باکیفیت، با کاهش هزینه‌های گزینش نادرست، عدم-تقارن اطلاعاتی میان شرکت و سرمایه‌گذاران را کاهش می‌دهد و دوم، مسائل نمایندگی را کاهش داده و می‌تواند کفایت سرمایه‌گذاری را از طریق افزایش توانایی سهامداران برای نظارت بر مدیران، بهبود بخشد و در نتیجه موجب انتخاب پروژه مناسب و کاهش هزینه‌های نمایندگی شود (ستایش و همکاران، ۱۳۹۴؛ به نقل از وردی^۶، ۲۰۰۶). این‌گونه به نظر می‌رسد که در شرکت‌های دارای گزارشگری مالی متقلبانه، به دلیل تهیه و ارائه اطلاعات حسابداری فاقد کیفیت لازم در قالب صورت‌های مالی متقلبانه، همراه با مواردی مانند وجود عدم تقارن اطلاعاتی، تضاد منافع و مسائل نمایندگی، کفایت سرمایه‌گذاری وجود ندارد. در این زمینه، کدیا و فیلیپون (۲۰۰۹) بیان نمودند که مدیران می‌توانند در طی دوره‌های گزارشگری مالی متقلبانه، اقدامات عملی مانند بیش سرمایه‌گذاری در سرمایه‌های فیزیکی و انسانی انجام دهند و زمانی که این سرمایه‌گذاری‌های اضافی توجیه نداشته باشد، موجب از دست رفتن سرمایه شرکت می‌شود (چوی و گیپر، ۲۰۱۹).

ج. آسیب به حسن شهرت شرکت

حسن شهرت مفهومی است که کلیه افراد ذینفع شرکت از مزایای آن بهره‌مند می‌شوند و تأثیر آن بر همه اجزای سازمان، قابل-مشاهده و بررسی است. در الگوواره حسن شهرت، هر یک از افراد ذینفع اعم از کارمندان، مدیران، مشتریان، تأمین‌کنندگان، سرمایه‌گذاران و هر کس که به نحوی از سازمان منتفع می‌شود، در جایگاه خود و متناسب با رابطه‌ای که با سازمان دارد، از مزایای حسن شهرت بهره‌مند می‌شود (نجم روشن و همکاران، ۱۳۹۰). با این وجود، زمانی که مدیران تصمیم به ارائه گزارش نادرست می‌گیرند، ممکن است انتظار رود که عواقب این موضوع تنها گریبانگیر آنها باشد؛ اما این سوءرفتار مدیران می‌تواند بر همه ذینفعان تأثیر داشته باشد. به عنوان مثال، به اعتقاد فاما^۷ (۱۹۸۰) کارکنان نیز ممکن است از شهرت سابقه کار خود آسیب ببینند (چوی و گیپر، ۲۰۱۹). زیرا، شهرت بد یک شرکت متقلب می‌تواند از طریق ننگ بر کارکنان در بازار کار تأثیر منفی بگذارد (گرویزبرگ و همکاران^۸، ۲۰۱۷).

بدین ترتیب با تشریح مبانی نظری مرتبط با شرکت‌های دارای بحران مالی و همچنین گزارشگری مالی متقلبانه و سه پیشایندها، جهت دستیابی به اهداف پژوهش و پاسخ به سوالات

5 Wolk et al
6 Verdi
7 Fama
8 Groyberg et al

1 Irawan et al
2 Warfield et al
3 Brown & Matsa
4 Lo

مطرح شده، مدل مفهومی و مسیر اصلی پژوهش به شرح زیر ارائه می‌گردد:

نمودار شماره ۱- مدل مفهومی و مسیر اصلی پژوهش

تفاوت‌های تأثیر عوامل مالی بر شکست تجاری و بحران مالی و با استفاده از روش رگرسیون لجستیک دریافتند که (۱) تفاوت‌ها بین شرکت‌های دارای سلامت مالی و شرکت‌های ورشکسته از تفاوت‌ها بین شرکت‌های دارای سلامت مالی و شرکت‌های دارای بحران مالی، آشکارتر است، (۲) میزان دقت پیش‌بینی ورشکستگی با طولانی شدن زمان (از یک سال به سه سال قبل از رویداد) کاهش می‌یابد؛ در حالیکه پیش‌بینی بحران مالی در سطح نسبتاً پایینی ثابت می‌ماند، (۳) سودآوری مهمترین معیار است که هم با احتمال شکست تجاری و هم با بحران مالی، رابطه منفی دارد و (۴) عوامل مربوط به بدهی و نقدینگی نیز در پیش-بینی شکست تجاری و بحران مالی مهم هستند. همچنین، هاندریانی و همکاران (۲۰۱۲) با هدف کشف مهمترین عوامل تعیین‌کننده بحران مالی در شرکت‌های تولیدی، با نمونه آماری متشکل از ۳۰۰ شرکت و با استفاده از مدل‌های رگرسیونی چندگانه دریافتند که مالکیت نهادی، اندازه شرکت، سودآوری و استقلال هیأت مدیره متغیرهایی هستند که بیشترین نقش را در جلوگیری از ایجاد بحران مالی دارند. هیونگ و همکاران (۲۰۲۱) نیز با هدف برآورد و پیش‌بینی بحران مالی در شرکت‌های

در زمینه پیشینه پژوهش نیز باید عنوان نمود که تا کنون پژوهش‌های بسیار زیاد داخلی و خارجی در زمینه‌های مختلف تقلب و گزارشگری مالی متقلبانه و همچنین بحران مالی شرکت-ها انجام شده است؛ اما سابقه تحقیقاتی خاصی در مورد پیش‌بینی‌های گزارشگری مالی متقلبانه در شرکت‌های دارای بحران مالی یافت نگردید. در این زمینه، تنها پژوهش انجام شده توسط چوی و گیپر (۲۰۱۹) تا حدودی به موضوع پژوهش نزدیک می‌باشد. آنها در پژوهشی با نمونه آماری متشکل از ۲۰۰ شرکت متقلب و ۲۰۰ شرکت غیرمتقلب در ایالات متحده آمریکا، به مطالعه اثرات ناهمگن اثرات اشتغال در بازارهای کوچک و بزرگ کار و شرکت‌های دارای و فاقد بحران مالی، قبل، طی و بعد از دوره‌های گزارشگری مالی متقلبانه پرداختند و بیان نمودند که اثرات منفی دستمزد، در بازارهای کار کوچک، در شرکت‌های دارای بحران مالی و دارای گزارشگری مالی متقلبانه، شدید است. اما در زمینه مطالعات انجام شده در مورد بحران مالی شرکت‌ها می‌توان به پژوهش‌های تانگ و سراسکوئرو^۱ (۲۰۲۱)، هاندریانی و همکاران (۲۰۲۱) و هیونگ و همکاران^۲ (۲۰۲۱)، اشاره کرد. تانگ و سراسکوئرو (۲۰۲۱) با هدف یافتن

همچنین، با توجه به نیاز به داده‌های سال قبل و بعد، از اطلاعات سال‌های ۱۳۹۲ و ۱۳۹۸ نیز استفاده شده است. علاوه بر این، روش پژوهش از جنبه هدف، کاربردی، از نظر رویکرد، تجربی، از بعد ماهیت داده‌ها، کمی، از لحاظ روش شناخت، توصیفی، از دید نحوه استنباط در خصوص فرضیه‌های آن، مقایسه‌ای و از بعد زمانی، از نوع پژوهش‌های گذشته‌نگر محسوب می‌شود. همچنین، جامعه آماری آن از کلیه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس و فرابورس طی دوره زمانی ۱۳۹۲ الی ۱۳۹۸ (دوره هفت ساله) تشکیل شده است. با بررسی‌های انجام شده مشخص گردید که در پایان سال ۱۳۹۸، نماد ۶۰۵ شرکت در ۴۷ صنعت مختلف، در بورس و فرابورس مورد معامله قرار می‌گیرند که از میان آنها، تعداد ۱۶۵ شرکت، در حد فاصل دوره زمانی مورد بررسی در این سازمان پذیرفته شده‌اند و بخشی از اطلاعات مورد نیاز ۵۲ شرکت نیز در دسترس نمی‌باشد. بدین ترتیب، جامعه آماری اولیه این پژوهش پس از حذف این شرکت‌ها، شامل ۳۸۸ شرکت می‌باشد که در این پژوهش جهت انتخاب نمایندگان مناسب از جامعه مورد نظر، از روش غربالگری استفاده شده است. بدین صورت که ابتدا با به‌کارگیری سیستم امتیازدهی و رتبه‌بندی سلامت مالی پیوتروسکی^۱، امتیاز F مربوط به ۳۸۸ شرکت حاضر در جامعه آماری برای تک تک سال‌های مرتبط با دوره هفت ساله محاسبه گردید و از این میان شرکت‌هایی که در پنج سال یا بیشتر از پنج سال موفق به اخذ امتیاز ۵ یا بیشتر از ۵ شدند، به‌عنوان شرکت فاقد بحران مالی و شرکت‌هایی که موفق به اخذ این امتیاز نشدند، به‌عنوان شرکت دارای بحران مالی معرفی شدند. نتیجه نهایی این آزمون بیانگر وجود ۱۱۲ شرکت فاقد بحران مالی بود که با حذف آنها، تعداد ۲۷۶ شرکت دارای بحران مالی به‌عنوان جامعه آماری نهایی پژوهش انتخاب گردیدند. پس از تعیین این شرکت‌ها به‌عنوان جامعه آماری نهایی، به منظور تفکیک آنها به دو دسته شرکت‌های دارای گزارشگری مالی متقلبانه و شرکت‌های فاقد گزارشگری مالی متقلبانه، از بندهای گزارش حسابرسی به‌عنوان نماینده تقلب در صورت‌های مالی استفاده گردید. از آنجا که در ایران نهادی جهت معرفی شرکت‌های متقلب وجود ندارد و از سوی دیگر، در برخی از مطالعات قبلی مانند پژوهش‌های هالبونی^۲ (۲۰۱۵)، چن و همکاران^۳ (۲۰۱۳)، گاگانیز^۴ (۲۰۰۹) و آتا و سیریک^۵ (۲۰۰۹)، از بندهای گزارش حسابرسی به‌عنوان نماینده تقلب در صورت‌های مالی استفاده و وجود رابطه بین اظهارنظر حسابرس و تقلب

غیرمالی و با نمونه آماری متشکل از ۸۴ شرکت شامل ۵۲ شرکت با ریسک بالا و ۳۲ شرکت با ریسک پایین بیان نمودند که مدل امتیاز Z آلتمن، ابزار مناسبی برای پیش‌بینی بحران مالی شرکت‌ها است. در زمینه مطالعات انجام شده در مورد گزارشگری مالی متقلبانه نیز می‌توان به پژوهش‌های سوناردی و نوریاتنو^۱ (۲۰۱۸)، اتومو و همکاران^۲ (۲۰۱۹) و آنان (۲۰۲۱) اشاره نمود. سوناردی و نوریاتنو (۲۰۱۸) با هدف کشف تقلب در صورت‌های مالی با استفاده از رویکرد الماس تقلب و با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند مبتنی بر معیارهای خاص و انجام ۶۰ مشاهده و همچنین با به‌کارگیری روش رگرسیون چندخطی و سنجش الماس تقلب با ۷ متغیر ثبات مالی، فشار خارجی، اهداف مالی، ماهیت صنعت، نظارت ناکارآمد، تغییر در حسابرس و توانایی، دریافتند که ثبات مالی، فشار خارجی، تغییر حسابرس، هدف مالی و اثربخشی نظارت، تأثیر منفی بر روی تقلب در صورت‌های مالی دارند و توانایی بر روی نشانه‌های تقلب در صورت‌های مالی، تأثیر مثبت و معناداری دارد. اتومو و همکاران (۲۰۱۹) نیز با هدف بررسی تأثیر کیفیت حسابرسی و تغییر حسابرس بر تقلب در صورت‌های مالی و همچنین تأثیر مالکیت مدیریتی به‌عنوان یک متغیر تعدیل‌گر در این رابطه و با نمونه آماری متشکل از ۱۹۰ شرکت، شامل ۹۰ شرکت متقلب و ۱۰۰ شرکت غیرمتقلب طی سال‌های ۲۰۱۳ الی ۲۰۱۷ و با به‌کارگیری تحلیل رگرسیون لجستیک بیان کردند که کیفیت حسابرسی، تأثیری منفی و معنادار و تغییر حسابرس، تأثیری مثبت و معنادار بر صورت‌های مالی متقلبانه دارند. علاوه بر این، مالکیت مدیریتی قادر به تقویت رابطه بین کیفیت حسابرسی با صورت‌های مالی متقلبانه و نیز قادر به تضعیف رابطه بین تغییر حسابرس با صورت‌های مالی متقلبانه است. همچنین، آنان (۲۰۲۱) با هدف بررسی تأثیر انگیزه، توانایی فردی، فرصت، توجه‌گری و شخصیت بر صورت‌های مالی متقلبانه شرکت‌ها و با استفاده از مدل‌های تحلیل رگرسیون لجستیک دریافت که انگیزه، تأثیر مثبت و معنادار و توانایی فردی، فرصت، توجه‌گری و شخصیت، تأثیر مثبت اما ناچیزی بر صورت‌های مالی متقلبانه دارند.

۳- روش‌شناسی پژوهش

قلمرو مکانی این پژوهش، کلیه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس و فرابورس را در برمی‌گیرد. قلمرو زمانی آن نیز یک دوره پنج ساله بین سال‌های ۱۳۹۳ الی ۱۳۹۷ را شامل می‌شود.

5 Chen et al
6 Gaganis
7 Ata & Seyrek

1 Sunardi & Nuryatno
2 Utomo et al
3 Piotroski
4 Halbouni

تأیید شده است؛ در این پژوهش نیز به پیروی از زارع بهنمیری و ملکیان کلهبستی (۱۳۹۵) از بندهای گزارش حسابرسی به-عنوان نماینده تقلب در صورت‌های مالی استفاده گردیده است. بدین ترتیب که پس از مطالعه گزارش حسابرسی مربوط به ۲۷۶ شرکت حاضر در جامعه آماری نهایی برای تک تک سال‌های مرتبط با دوره ۱۳۹۳ الی ۱۳۹۷ و بررسی بندهای آنها، شرکت‌های دارای گزارشگری مالی متقلبانه و شرکت‌های فاقد گزارشگری مالی متقلبانه در هر سال تعیین گردیدند. نتیجه نهایی این بررسی بیانگر وجود ۸۵۱ سال-شرکت دارای گزارشگری مالی متقلبانه و ۵۲۹ سال-شرکت فاقد گزارشگری مالی متقلبانه بود.

متغیرهای پژوهش و نحوه اندازه‌گیری آنها نیز به شرح زیر است:

• امتیاز F

برای اندازه‌گیری سلامت مالی یک شرکت (به مفهوم توان سودآوری و تداوم فعالیت آن)، به پیروی از تربیاتی و پانی^۱ (۲۰۱۸)، از روش امتیازدهی پیوتروسکی (۲۰۰۰)، یعنی همان امتیاز F استفاده شده است. این امتیاز از نه شاخص بنیادی، شامل چهار شاخص سودآوری، سه شاخص اهرمی و نقدینگی و دو شاخص کارآیی عملیاتی تشکیل می‌شود. شرایط مورد استفاده جهت برآورد ارقام شاخص F در جدول شماره ۱ ارائه شده است:

جدول شماره ۱- برآورد ارقام شاخص F

ROA	اگر بازده دارایی‌ها مثبت باشد؛ یک و در غیر این صورت، صفر.
CFO	اگر جریان‌های نقدی حاصل از فعالیت‌های عملیاتی مثبت باشد؛ یک و در غیر این صورت، صفر.
ΔROA	اگر بازده دارایی‌ها بر کل دارایی‌های سال جاری منهای بازده دارایی‌ها بر کل دارایی‌های سال قبل، مثبت باشد؛ یک و در غیر این صورت، صفر.
ACCUAL	اگر سود قبل از ارقام غیرمترقبه منهای جریان‌های نقدی حاصل از فعالیت‌های عملیاتی مثبت باشد؛ یک و در غیر این صورت، صفر.
$\Delta LEVERAGE$	اگر بدهی‌های بلندمدت بر کل دارایی‌های سال جاری منهای بدهی‌های بلندمدت بر کل دارایی‌های سال قبل، منفی باشد؛ یک و در غیر این صورت، صفر.
$\Delta LIQUIDITY$	اگر نسبت جاری سال جاری منهای نسبت جاری سال قبل، مثبت باشد؛ یک و در غیر این صورت، صفر.
$\Delta EQUITY$	اگر سهام عادی در دست سهامداران سال جاری منهای سهام عادی در دست سهامداران سال قبل، منفی باشد؛ یک و در غیر این صورت، صفر.
$\Delta MARGIN$	اگر حاشیه سود ناخالص بر کل دارایی‌های سال جاری منهای حاشیه سود ناخالص بر کل دارایی‌های سال قبل، مثبت باشد؛ یک و در غیر این صورت، صفر.
$\Delta TURNOVER$	اگر کل فروش بر کل دارایی‌های سال جاری منهای کل فروش بر کل دارایی‌های سال قبل، مثبت باشد؛ یک و در غیر این صورت، صفر.

۳) اگر نمره امتیاز F کمتر از ۵ باشد؛ شرکت از لحاظ سلامت مالی در وضعیت ضعیف قرار دارد.

• عدم تقارن اطلاعاتی

برای سنجش میزان عدم تقارن اطلاعاتی به پیروی از پارسیان و همکاران (۱۳۹۷)، شاخص‌های افشای داوطلبانه اطلاعات در هشت بعد استخراج و از میان آنها ۶۰ شاخص که با محیط گزارشگری ایران مطابقت بیشتری داشتند، انتخاب گردیدند. سپس، برای محاسبه امتیاز افشای داوطلبانه اطلاعات هر شرکت، با بررسی صورت‌های مالی اساسی و یادداشت‌های توضیحی آن و به‌ویژه گزارش فعالیت هیأت مدیره به مجمع عمومی صاحبان

هر یک از متغیرهای موجود در شاخص پیوتروسکی، عدد صفر و یک را نتیجه می‌دهند. این شاخص از جمع اعداد حاصل شده این نه متغیر به دست می‌آید و ارزش عددی شاخص F بین صفر تا نه است (محمدزاده، ۱۳۹۷). در نهایت بر اساس امتیاز حاصله، شرکت‌ها به شرح زیر تفکیک می‌شوند:

- ۱) اگر نمره امتیاز F بیشتر از ۵ باشد؛ شرکت از لحاظ سلامت مالی در وضعیت قوی قرار دارد.
- ۲) اگر نمره امتیاز F برابر با ۵ باشد؛ شرکت از لحاظ سلامت مالی در وضعیت خنثی قرار دارد.

فلدمن و همکاران^۲ (2014) از تغییرات در شش متغیر مرتبط با مشتریان، کارکنان و سرمایه‌گذاران و اعتباردهندگان شامل (۱) کاهش فروش و (۲) کاهش سهم بازار (به دلیل تغییر تصویر شرکت نزد مشتریان)، (۳) کاهش فعالیت‌های عملیاتی و (۴) کاهش تعداد کارکنان (به دلیل ضربه به روحیه و بهره‌وری کارکنان و تغییر تصویر شرکت نزد آنها)، (۵) کاهش ارزش بازار شرکت و (۶) تأمین مالی گران‌تر (به دلیل تغییر تصویر شرکت نزد سرمایه‌گذاران و اعتباردهندگان) استفاده شده است.

۴- فرضیه‌های پژوهش

(۱) فراوانی شرکت‌های دارای بحران مالی و دارای گزارشگری مالی متقلبانه به طور معناداری بیشتر از شرکت‌های دارای بحران مالی و فاقد گزارشگری مالی متقلبانه است.

(۲) بین میزان عدم‌تقارن اطلاعاتی میان مدیران و ذینفعان، در دوره مالی قبل و در دوره مالی جاری، در شرکت‌های دارای بحران مالی و دارای گزارشگری مالی متقلبانه و شرکت‌های دارای بحران مالی و فاقد گزارشگری مالی متقلبانه، تفاوت معناداری وجود دارد.

(۳) بین وجود بیش‌سرمایه‌گذاری، در دوره مالی قبل و در دوره مالی جاری، در شرکت‌های دارای بحران مالی و دارای گزارشگری مالی متقلبانه و شرکت‌های دارای بحران مالی و فاقد گزارشگری مالی متقلبانه، تفاوت معناداری وجود دارد.

(۴) بین ایجاد آسیب به حسن شهرت شرکت، در دوره مالی بعد، در شرکت‌های دارای بحران مالی و دارای گزارشگری مالی متقلبانه و شرکت‌های دارای بحران مالی و فاقد گزارشگری مالی متقلبانه، تفاوت معناداری وجود دارد.

۵- یافته‌های پژوهش

• فرضیه اول

برای آزمون این فرضیه از آزمون دو جمله‌ای استفاده شده است. بدین ترتیب که پس از تعیین تعداد شرکت‌های دارای بحران مالی و دارای گزارشگری مالی متقلبانه و تعداد شرکت‌های دارای بحران مالی و فاقد گزارشگری مالی متقلبانه از طریق بررسی گزارش حسابرسی آنها، اقدام به مقایسه فراوانی و نسبت آنها گردیده است. جدول شماره ۲ بیانگر نتایج این آزمون در تک تک سال‌ها و همچنین مجموع دوره زمانی پنج ساله می‌باشد:

سهم و گزارش تفسیری مدیریت، اگر شرکتی اقدام به افشای هر مورد از شاخص‌ها نموده بود؛ به ازای هر مورد افشا، عدد یک و عدم‌افشا، عدد صفر منظور گردید. در نهایت، مجموع امتیازات بر تعداد کل اقلام تقسیم شد تا امتیاز افشای داوطلبانه اطلاعات آن شرکت که عددی بین صفر و یک است، تعیین شود. بدیهی است که هر چه این امتیاز کمتر باشد بیانگر عدم‌تقارن اطلاعاتی بیشتری بین مدیران و ذینفعان است.

• بیش‌سرمایه‌گذاری

برای محاسبه بیش‌سرمایه‌گذاری از مدل وانگ و همکاران^۱ (۲۰۱۶) استفاده شده است. با استفاده از این مدل، سطح معمول سرمایه‌گذاری، برآورد شده و از تفاوت بین سطح واقعی سرمایه‌گذاری و سطح برآورد شده آن، سرمایه‌گذاری بیش از حد و کمتر از حد شرکت‌ها به دست می‌آید. این مدل به شرح زیر است:

$$I_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 \text{GROW}_{i,t-1} + \beta_2 \text{CASH}_{i,t-1} + \beta_3 \text{ROA}_{i,t-1} + \beta_4 \text{LEV}_{i,t-1} + \beta_5 \text{SIZE}_{i,t-1} + \varepsilon_{i,t}$$

که در آن:

$I_{i,t}$ = سطح سرمایه‌گذاری شرکت i در سال t (نسبت وجوه نقد پرداختی برای تحصیل یا ساخت دارایی‌های ثابت، دارایی‌های نامشهود یا سایر دارایی‌های بلندمدت تقسیم بر جمع دارایی‌های ابتدای دوره).

$\text{GROW}_{i,t-1}$ = فرصت‌های سرمایه‌گذاری شرکت i در سال $t-1$ (نسبت ارزش بازار دارایی‌ها در پایان دوره تقسیم بر ارزش دفتری دارایی‌ها در پایان دوره).

$\text{CASH}_{i,t-1}$ = وجه نقد نگهداری شده شرکت i در سال $t-1$ (نسبت مجموع وجوه نقد و سرمایه‌گذاری‌های کوتاه‌مدت تقسیم بر جمع دارایی‌ها).

$\text{ROA}_{i,t-1}$ = بازده دارایی‌های شرکت i در سال $t-1$ (نسبت سود یا زیان خالص تقسیم بر جمع دارایی‌ها).

$\text{LEV}_{i,t-1}$ = اهرم مالی شرکت i در سال $t-1$ (نسبت جمع بدهی‌ها به جمع دارایی‌ها).

$\text{SIZE}_{i,t-1}$ = اندازه شرکت i در سال $t-1$ (لگاریتم جمع دارایی‌ها).
 $\varepsilon_{i,t}$ = باقیمانده مدل (باقیمانده مثبت بیانگر سرمایه‌گذاری بیش از حد و منفی بیانگر سرمایه‌گذاری کمتر از حد).

• حسن شهرت شرکت

برای اندازه‌گیری آسیب به حسن شهرت شرکت به پیروی از

جدول شماره ۲- مقایسه فراوانی و نسبت شرکت‌های مورد مطالعه (نمره سالانه و کل - دوره مالی جاری)

سال	تعداد شرکت / درصد	گروه شرکت‌های دارای بحران مالی و دارای گزارشگری مالی متقلبانه	آزمون دو جمله‌ای	
			نسبت	سطح معناداری
۱۳۹۳	تعداد درصد	۱۵۹ ۵۷/۶۰	۱۱۷ ۴۲/۴۰	۱/۳۶ ۰/۰۱۳
۱۳۹۴	تعداد درصد	۱۷۲ ۶۲/۳۲	۱۰۴ ۳۷/۶۸	۱/۶۵ < ۰/۰۰۱
۱۳۹۵	تعداد درصد	۱۷۵ ۶۳/۴۰	۱۰۱ ۳۶/۶۰	۱/۷۳ < ۰/۰۰۱
۱۳۹۶	تعداد درصد	۱۷۵ ۶۳/۴۰	۱۰۱ ۳۶/۶۰	۱/۷۳ < ۰/۰۰۱
۱۳۹۷	تعداد درصد	۱۷۰ ۶۱/۶۰	۱۰۶ ۳۸/۴۰	۱/۶۰ < ۰/۰۰۱
مجموع	تعداد درصد	۸۵۱ ۶۱/۶۷	۵۲۹ ۳۸/۳۳	۱/۶۱ < ۰/۰۰۱

میزان نسبتاً قابل توجهی بیشتر می‌باشد. بدین ترتیب می‌توان بیان نمود که فرضیه اول را نمی‌توان رد کرد.

• فرضیه دوم

برای آزمون این فرضیه از آزمون t گروه‌های مستقل استفاده شده است. بدین ترتیب که پس از تعیین امتیاز افشای داوطلبانه اطلاعات هر شرکت، اقدام به مقایسه میانگین این امتیازات گردیده است. جدول شماره ۳ بیانگر نتایج این آزمون در تک تک سال‌ها و همچنین مجموع دو مقطع زمانی پنج ساله، یعنی در دوره مالی قبل و دوره مالی جاری می‌باشد:

نتایج جدول فوق نشان می‌دهد که در شرکت‌های دارای بحران مالی، فراوانی شرکت‌های دارای گزارشگری مالی متقلبانه، در مجموع به میزان ۱/۶۱ برابر شرکت‌های فاقد گزارشگری مالی متقلبانه بوده است و این تفاوت از لحاظ آماری معنادار می‌باشد. ضمن آنکه این موضوع در تک تک سال‌های مرتبط با دوره زمانی پنج ساله نیز مشاهده می‌گردد. بر این اساس می‌توان نتیجه گرفت که فراوانی شرکت‌های دارای بحران مالی که به گزارشگری مالی متقلبانه روی می‌آورند، در مقایسه با شرکت‌های دارای بحران مالی که به گزارشگری مالی متقلبانه روی نمی‌آورند، به

جدول شماره ۳- مقایسه میانگین امتیاز افشا (نمره سالانه و کل - دوره مالی قبل و دوره مالی جاری)

دوره	سال	متغیر	گروه شرکت‌های دارای بحران مالی و دارای گزارشگری مالی متقلبانه		گروه شرکت‌های دارای بحران مالی و فاقد گزارشگری مالی متقلبانه		آزمون t مستقل	
			تعداد شرکت	میانگین	تعداد شرکت	میانگین	اختلاف میانگین	سطح معناداری
دوره مالی قبل	۱۳۹۲	امتیاز افشا	۱۵۹	۳۰/۵۲	۱۱۷	۴۵/۴۰	-۱۴/۸۸	< ۰/۰۰۱
	۱۳۹۳	امتیاز افشا	۱۷۲	۳۰/۷۸	۱۰۴	۴۷/۷۲	-۱۶/۹۴	< ۰/۰۰۱
	۱۳۹۴	امتیاز افشا	۱۷۵	۳۲/۲۴	۱۰۱	۴۸/۴۸	-۱۶/۲۴	< ۰/۰۰۱
	۱۳۹۵	امتیاز افشا	۱۷۵	۳۲/۴۵	۱۰۱	۴۹/۵۰	-۱۷/۰۵	< ۰/۰۰۱
	۱۳۹۶	امتیاز افشا	۱۷۰	۳۳/۵۰	۱۰۶	۴۸/۹۹	-۱۵/۴۹	< ۰/۰۰۱
	مجموع	امتیاز افشا	۸۵۱	۳۱/۹۲	۵۲۹	۴۷/۹۵	-۱۶/۰۳	< ۰/۰۰۱
دوره مالی جاری	۱۳۹۳	امتیاز افشا	۱۵۹	۳۰/۹۲	۱۱۷	۴۵/۳۰	-۱۴/۳۸	< ۰/۰۰۱
	۱۳۹۴	امتیاز افشا	۱۷۲	۳۱/۹۴	۱۰۴	۴۸/۴۹	-۱۶/۵۵	< ۰/۰۰۱
	۱۳۹۵	امتیاز افشا	۱۷۵	۳۲/۷۲	۱۰۱	۴۹/۳۲	-۱۶/۶۰	< ۰/۰۰۱
	۱۳۹۶	امتیاز افشا	۱۷۵	۳۳/۲۷	۱۰۱	۵۴/۳۶	-۲۱/۰۹	< ۰/۰۰۱
	۱۳۹۷	امتیاز افشا	۱۷۰	۳۴/۱۴	۱۰۶	۵۰/۰۰	-۱۵/۸۶	< ۰/۰۰۱
	مجموع	امتیاز افشا	۸۵۱	۳۲/۶۲	۵۲۹	۴۹/۳۷	-۱۶/۷۵	< ۰/۰۰۱

بیشتری میان مدیران و ذینفعان وجود دارد. بدین ترتیب می‌توان بیان نمود که فرضیه دوم را نمی‌توان رد کرد.

• فرضیه سوم

برای آزمون این فرضیه از آزمون کای اسکوتر و مقدار دقیق فیشر استفاده شده است. بدین ترتیب که پس از تعیین وجود یا عدم وجود بیش سرمایه‌گذاری از طریق مدل رگرسیونی، اقدام به مقایسه فراوانی شرکت‌های دارای بیش سرمایه‌گذاری گردیده است. جدول شماره ۴ بیانگر نتایج این آزمون در تک تک سال‌ها و همچنین مجموع دو مقطع زمانی پنج ساله، یعنی در دوره مالی قبل و دوره مالی جاری می‌باشد:

نتایج جدول فوق نشان می‌دهد که در گروه شرکت‌های دارای بحران مالی و دارای گزارشگری مالی متقلبانه در مقایسه با گروه شرکت‌های دارای بحران مالی و فاقد گزارشگری مالی متقلبانه، میانگین امتیاز افشا در مجموع در دوره مالی قبل و دوره مالی جاری، به ترتیب به میزان ۱۶/۷۵ و ۱۶/۰۳ درصد کمتر بوده‌اند و این تفاوت‌ها از لحاظ آماری معنادار می‌باشند. ضمن آنکه این موضوع در تک تک سال‌های مرتبط با دو دوره زمانی پنج ساله نیز مشاهده می‌گردد. بر این اساس می‌توان نتیجه گرفت که در شرکت‌های دارای بحران مالی و دارای گزارشگری مالی متقلبانه در مقایسه با شرکت‌های دارای بحران مالی و فاقد گزارشگری مالی متقلبانه، در هر دو مقطع زمانی، میزان عدم تقارن اطلاعاتی

جدول شماره ۴- مقایسه فراوانی شرکت‌های دارای بیش سرمایه‌گذاری (نمره سالانه و کل - دوره مالی قبل و دوره مالی جاری)

دوره	سال	گروه شرکت‌های دارای بحران مالی و فاقد گزارشگری مالی متقلبانه			گروه شرکت‌های دارای بحران مالی و دارای گزارشگری مالی متقلبانه			آزمون دقیق فیشر
		تعداد شرکت / درصد	بیش سرمایه‌گذاری	فاقد بیش سرمایه‌گذاری	تعداد شرکت / درصد	بیش سرمایه‌گذاری	فاقد بیش سرمایه‌گذاری	
دوره مالی قبل	۱۳۹۲	۱۰۰	۸۹	۷۰	۱۵۹	۷۶/۲۷	< ۰/۰۰۱	
	۱۳۹۳	۱۰۰	۷۴	۹۸	۱۷۲	۸۷/۲۱	< ۰/۰۰۱	
	۱۳۹۴	۱۰۰	۷۵	۱۰۰	۱۷۵	۱۰/۱۹	۰/۰۰۱	
	۱۳۹۵	۱۰۰	۹۵	۸۰	۱۷۵	۵۲/۳۱	< ۰/۰۰۱	
	۱۳۹۶	۱۰۰	۸۴	۸۶	۱۷۰	۱۶/۲۰	۰/۰۰۱	
	مجموع	۱۰۰	۴۱۷	۴۳۴	۸۵۱	۸۶/۲۳	< ۰/۰۰۱	
	دوره مالی جاری	۱۳۹۳	۱۰۰	۸۴	۷۵	۱۵۹	۲۱/۲۱	< ۰/۰۰۱
۱۳۹۴		۱۰۰	۸۵	۸۷	۱۷۲	۵۴/۲۱	< ۰/۰۰۱	
۱۳۹۵		۱۰۰	۷۰	۱۰۵	۱۷۵	۵۴/۲۱	< ۰/۰۰۱	
۱۳۹۶		۱۰۰	۷۱	۱۰۴	۱۷۵	۲۷/۱۳	۰/۰۱۴	
۱۳۹۷		۱۰۰	۸۷	۸۳	۱۷۰	۷۸/۱۹	< ۰/۰۰۱	
مجموع		۱۰۰	۳۹۷	۴۵۴	۸۵۱	۳۱/۳۲	< ۰/۰۰۱	

می‌باشند. بدین ترتیب می‌توان بیان نمود که فرضیه سوم را نمی‌توان رد کرد.

• فرضیه چهارم

برای آزمون این فرضیه از آزمون t گروه‌های مستقل استفاده شده است. بدین ترتیب که پس از تعیین امتیاز متغیرهای مرتبط با آسیب به حسن شهرت هر شرکت، اقدام به مقایسه میانگین‌های آنها گردیده است. جدول شماره ۵ بیانگر نتایج این آزمون در تک تک سال‌ها و همچنین مجموع دوره زمانی پنج ساله، یعنی در دوره مالی بعد می‌باشد:

نتایج جدول فوق نشان می‌دهد که در گروه شرکت‌های دارای بحران مالی و دارای گزارشگری مالی متقلبانه در مقایسه با گروه شرکت‌های دارای بحران مالی و فاقد گزارشگری مالی متقلبانه، فراوانی شرکت‌های دارای بیش‌سرمایه‌گذاری در مجموع در دوره مالی قبل و دوره مالی جاری، به ترتیب به میزان ۲۳/۸۶ و ۲۱/۳۲ درصد بیشتر بوده‌اند و این تفاوت‌ها از لحاظ آماری معنادار می‌باشند. ضمن آنکه این موضوع در تک تک سال‌های مرتبط با دو دوره زمانی پنج ساله نیز مشاهده می‌گردد. بر این اساس می‌توان نتیجه گرفت که در شرکت‌های دارای بحران مالی و دارای گزارشگری مالی متقلبانه در مقایسه با شرکت‌های دارای بحران مالی و فاقد گزارشگری مالی متقلبانه، در هر دو مقطع زمانی، تعداد شرکت‌هایی که دارای بیش‌سرمایه‌گذاری هستند، بیشتر

جدول شماره ۵- مقایسه میانگین متغیرهای آسیب به حسن شهرت شرکت (نمره سالانه و کل - دوره مالی بعد)

دوره	سال	متغیر	گروه شرکت‌های دارای بحران مالی و فاقد گزارشگری مالی متقلبانه		گروه شرکت‌های دارای بحران مالی و دارای گزارشگری مالی متقلبانه	
			میانگین	تعداد شرکت	میانگین	تعداد شرکت
دوره مالی بعد	۱۳۹۴	فروش	-۱۶/۱۴	۱۱۷	-۱۸/۲۹	۱۵۹
	۱۳۹۵	فروش	۱۱/۹۳	۱۰۴	۳۷/۶۰	۱۷۲
	۱۳۹۶	فروش	۲/۲۶	۱۰۱	۲۰/۰۳	۱۷۵
	۱۳۹۷	فروش	۱۰/۱۸	۱۰۱	۱۵/۴۷	۱۷۵
	۱۳۹۸	فروش	۱۰۸/۶۸	۱۰۶	۴۲/۶۳	۱۷۰
	مجموع	فروش	۲۴/۷۲	۵۲۹	۱۹/۳۰	۸۵۱
دوره مالی بعد	۱۳۹۴	سهم بازار	-۰/۳۴	۱۱۷	-۰/۱۲	۱۵۹
	۱۳۹۵	سهم بازار	-۰/۲۸	۱۰۴	-۰/۳۰	۱۷۲
	۱۳۹۶	سهم بازار	-۰/۱۲	۱۰۱	-۰/۳۲	۱۷۵
	۱۳۹۷	سهم بازار	۰/۲۳	۱۰۱	۰/۲۹	۱۷۵
	۱۳۹۸	سهم بازار	۰/۳۵	۱۰۶	-۰/۵۷	۱۷۰
	مجموع	سهم بازار	۰/۱۱	۵۲۹	-۰/۰۳	۸۵۱
دوره مالی بعد	۱۳۹۴	فعالیت‌های عملیاتی	-۴/۰۹	۱۱۷	-۸/۰۰	۱۵۹
	۱۳۹۵	فعالیت‌های عملیاتی	۱/۲۶	۱۰۴	۲۴/۷۷	۱۷۲
	۱۳۹۶	فعالیت‌های عملیاتی	۳/۹۳	۱۰۱	۲/۹۱	۱۷۵
	۱۳۹۷	فعالیت‌های عملیاتی	۴/۴۳	۱۰۱	۱۶/۷۹	۱۷۵
	۱۳۹۸	فعالیت‌های عملیاتی	۰/۶۱	۱۰۶	۱۸/۲۶	۱۷۰
	مجموع	فعالیت‌های عملیاتی	۱/۲۱	۵۲۹	۱۰/۷۸	۸۵۱
دوره مالی بعد	۱۳۹۴	تعداد کارکنان	۰/۰۱۲	۱۱۷	-۰/۰۰۸	۱۵۹
	۱۳۹۵	تعداد کارکنان	۰/۰۰۹	۱۰۴	-۰/۰۱۳	۱۷۲
	۱۳۹۶	تعداد کارکنان	-۰/۰۱۳	۱۰۱	-۰/۰۰۴	۱۷۵
	۱۳۹۷	تعداد کارکنان	۰/۰۱۵	۱۰۱	-۰/۰۰۴	۱۷۵
	۱۳۹۸	تعداد کارکنان	۰/۰۰۷	۱۰۶	-۰/۰۰۲	۱۷۰
	مجموع	تعداد کارکنان	۰/۰۰۵	۵۲۹	-۰/۰۰۲	۸۵۱

آزمون t مستقل	گروه شرکتهای دارای بحران مالی و فاقد گزارشگری مالی متقلبانه			گروه شرکتهای دارای بحران مالی و دارای گزارشگری مالی متقلبانه		متغیر	سال	دوره
	اختلاف میانگین	میانگین	تعداد شرکت	میانگین	تعداد شرکت			
سطح معناداری	۰/۰۵۳	۰/۰۲	۵۲۹	-۰/۰۱	۸۵۱	تعداد کارکنان	مجموع	
	۰/۰۱۰	۲۳/۹۹	۵/۸۱	۱۱۷	۲۹/۸۱	۱۵۹	ارزش بازار	۱۳۹۴
	۰/۲۸۶	۱۴/۹۱	۳۳/۲۰	۱۰۴	۴۸/۱۱	۱۷۲	ارزش بازار	۱۳۹۵
	۰/۰۹۶	۱۱/۳۶	۱۳/۶۶	۱۰۱	۲۵/۰۲	۱۷۵	ارزش بازار	۱۳۹۶
	۰/۳۷۲	-۸/۳۷	۷۲/۷۳	۱۰۱	۶۴/۳۶	۱۷۵	ارزش بازار	۱۳۹۷
	۰/۰۰۴	-۸۶/۷۶	۳۹۷/۹۸	۱۰۶	۳۱۱/۲۲	۱۷۰	ارزش بازار	۱۳۹۸
	۰/۰۸۲	-۱۷/۶۴	۱۰۹/۷۰	۵۲۹	۹۲/۰۶	۸۵۱	ارزش بازار	مجموع
	۰/۲۴۶	-۰/۳۷	۱/۰۶	۱۱۷	۰/۶۹	۱۵۹	هزینه سرمایه	۱۳۹۴
	۰/۸۱۱	۰/۲۰	۶/۶۸	۱۰۴	۶/۸۸	۱۷۲	هزینه سرمایه	۱۳۹۵
	۰/۹۳۳	-۰/۰۷	۷/۳۹	۱۰۱	۷/۳۲	۱۷۵	هزینه سرمایه	۱۳۹۶
	۰/۲۵۰	۰/۳۹	۰/۶۴	۱۰۱	۰/۹۳	۱۷۵	هزینه سرمایه	۱۳۹۷
	۰/۶۶۲	۰/۱۵	۱/۵۶	۱۰۶	۱/۷۱	۱۷۰	هزینه سرمایه	۱۳۹۸
	۰/۴۵۵	۰/۲۳	۳/۳۷	۵۲۹	۳/۶۰	۸۵۱	هزینه سرمایه	مجموع

عموم مردم نگرانی‌هایی را ایجاد کرده و پیامدهای مهمی را به همراه داشته است (کازلم^۱، ۲۰۱۶). بدین ترتیب، گزارشگری مالی متقلبانه که شرکت‌ها ممکن است بر اثر وجود بحران مالی به آن روی بیاورند، موضوع مهمی بوده و بررسی آن، با وجود سه پیشاینده مشخص (عدم تقارن اطلاعاتی، بیش‌سرمایه‌گذاری و آسیب به حسن شهرت شرکت)، بااهمیت می‌باشد. بر این اساس، در این پژوهش به بررسی پیشایندهای گزارشگری مالی متقلبانه در شرکتهای دارای بحران مالی پرداخته شده و نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌های آن، همراه با مقایسه این نتایج با نتایج پژوهش‌های پیشین به شرح ذیل می‌باشد:

• فرضیه اول

نتایج آزمون فرضیه اول نشان داد که فراوانی گروه شرکتهای دارای بحران مالی و دارای گزارشگری مالی متقلبانه، به طور معناداری بیشتر از گروه شرکتهای دارای بحران مالی و فاقد گزارشگری مالی متقلبانه است. بر این اساس می‌توان نتیجه گرفت که فراوانی شرکتهای دارای بحران مالی که به گزارشگری مالی متقلبانه روی می‌آورند، در مقایسه با شرکتهای دارای بحران مالی که به گزارشگری مالی متقلبانه روی نمی‌آورند، به میزان نسبتاً قابل‌توجهی بیشتر می‌باشد. در این زمینه، بررسی

نتایج جدول فوق نشان می‌دهد که بین میانگین‌های مرتبط با متغیرهای آسیب به حسن شهرت شرکت در بین گروه شرکت‌های دارای بحران مالی و دارای گزارشگری مالی متقلبانه و گروه شرکتهای دارای بحران مالی و فاقد گزارشگری مالی متقلبانه در مجموع در دوره مالی بعد، از لحاظ آماری تفاوت معناداری وجود ندارد. ضمن آنکه این موضوع در تک تک سال‌های مرتبط با دوره زمانی پنج ساله (به غیر از شش مورد از سی مورد مقایسه) نیز مشاهده می‌گردد. بر این اساس می‌توان نتیجه گرفت که گزارشگری مالی متقلبانه باعث به‌وجود آمدن تفاوت در ایجاد آسیب به حسن شهرت شرکت در شرکتهای دارای بحران مالی و دارای گزارشگری مالی متقلبانه و شرکتهای دارای بحران مالی و فاقد گزارشگری مالی نمی‌شود. بدین ترتیب می‌توان بیان نمود که فرضیه چهارم را نمی‌توان پذیرفت.

۵- بحث و نتیجه‌گیری

بحران مالی شرکت‌ها، زیان‌هنگفتی را برای سرمایه‌گذاران، طلبکاران، مدیران، کارگران، عرضه‌کنندگان و مشتریان ایجاد می‌کند (رهنمای رودپشتی و همکاران، ۱۳۸۵). از سوی دیگر، گزارشگری مالی متقلبانه نیز برای ذینفعان مختلف مانند سرمایه‌گذاران، نهادهای نظارتی، کارکنان، حساب‌رسان مستقل و

اطلاعاتی بر گزارشگری مالی متقلبانه، نتایج مشابهی را نشان می‌دهد. برای مثال، وارفیلد و همکاران (۱۹۹۵) بیان کردند هنگامی که عدم تقارن اطلاعاتی زیاد است، بروز پدیده گزارشگری مالی متقلبانه تسهیل می‌شود. باربریز و تالر^۷ (۲۰۰۳) اعتقاد دارند شرکت‌هایی که عدم تقارن اطلاعاتی را کاهش و کیفیت افشای اطلاعات را به طور مستمر افزایش می‌دهند، دسترسی به اطلاعات نامطلوب را کاهش می‌دهند. اسکات^۸ (۲۰۰۹) نیز بیان نمود که در صورت وجود عدم تقارن اطلاعاتی است که مدیریت می‌تواند به منظور بهبود جبران خدمات و اعتبار خود و بهبود نسبت‌های مالی، صورت‌های مالی را مغرضانه دستکاری کند. علاوه بر این، پوتری و ایرواندی^۹ (۲۰۱۶) نشان دادند که عدم-تقارن اطلاعاتی، همراه با عوامل دیگری مانند میزان اثربخشی کنترل‌های داخلی، سیستم جبران خدمات، میزان پایبندی به قوانین حسابداری و اخلاق مدیریت، تأثیر مهمی بر موضوع تمایل به گزارشگری مالی متقلبانه دارند. همچنین، عبدالغفور و همکاران^{۱۰} (۲۰۱۹) نتیجه گرفتند که با افزایش عدم تقارن اطلاعاتی، گزارشگری مالی متقلبانه نیز افزایش می‌یابد.

• فرضیه سوم

نتایج آزمون فرضیه سوم نشان داد که فراوانی شرکت‌های دارای بیش سرمایه‌گذاری در هر دو مقطع زمانی، یعنی در دوره مالی قبل و دوره مالی جاری، در گروه شرکت‌های دارای بحران مالی و دارای گزارشگری مالی متقلبانه، به طور معناداری بیشتر از گروه شرکت‌های دارای بحران مالی و فاقد گزارشگری مالی متقلبانه است. بر این اساس می‌توان نتیجه گرفت که در شرکت‌های دارای بحران مالی و دارای گزارشگری مالی متقلبانه در مقایسه با شرکت‌های دارای بحران مالی و فاقد گزارشگری مالی متقلبانه، در دوره مالی قبل و دوره مالی جاری، تعداد شرکت‌هایی که دارای بیش سرمایه‌گذاری هستند، بیشتر می‌باشند. در این زمینه، بررسی نتایج پژوهش‌های پیشین در مورد رابطه بین بیش سرمایه‌گذاری با گزارشگری مالی متقلبانه، نتایج مشابهی را نشان می‌دهد. برای مثال، پین‌هیرو^{۱۱} (۲۰۰۸) بیان کرد زمانی که گزارشگری مالی متقلبانه مد نظر مدیریت می‌باشد، وی انگیزه‌هایی برای بیش سرمایه‌گذاری دارد. مک‌نیکولز و استابن (۲۰۰۸) نیز دریافتند که مدیران در شرکت‌های دارای گزارشگری مالی متقلبانه، بیش از سرمایه خود، سرمایه‌گذاری

نتایج پژوهش‌های پیشین در مورد سوق یافتن شرکت‌های دارای بحران مالی به سمت گزارشگری مالی متقلبانه، هم نتایج مشابه و هم نتایج متفاوتی را نشان می‌دهد. برای مثال، هیلی و وال^۱ (۱۹۹۹) نشان دادند که مدیران در شرکت‌های دارای بحران مالی، اطلاعات مالی را برای مخفی نمودن و یا به تعویق انداختن وضعیت موجود، دستکاری می‌نمایند. اسمیت و همکاران^۲ (۲۰۰۱) نیز به این نتیجه رسیدند که شرکت‌های دارای بحران مالی، روش‌های حسابداری خود را به منظور افزایش درآمد، تغییر می‌دهند. همچنین، رسنر^۳ (۲۰۰۳) بیان نمود شرکت‌هایی که تداوم فعالیت آنها با تردید مواجه است، درآمد را به سمت بالا دستکاری می‌کنند. علاوه بر این، اندرسون و همکاران^۴ (۲۰۰۷) نشان دادند که مدیران در شرکت‌های دارای بحران مالی بالا، درآمدهای رو به پایین خود را جایجا می‌نمایند. گارسیا لارا و اوسما^۵ (۲۰۰۹) نیز به شواهدی دست یافتند که نشان می‌داد شرکت‌های دارای بحران مالی، اقدام تعهدی و فعالیت‌های واقعی خود را دستکاری می‌کنند. نتایج این تحقیقات با گزارشی که کمیسیون بورس و اوراق بهادار^۶ در سال ۲۰۰۴ منتشر و در آن اعلام نمود که بسیاری از تقلب‌های بزرگ با بحران مالی شرکت‌ها در ارتباط می‌باشند، همسو هستند. در مقابل، فیلیپ و رافونیر (۲۰۱۴) دریافتند که در طی بحران مالی، هموارسازی سود کاهش و کیفیت اقدام تعهدی افزایش می‌یابد. کارشناسان و همکاران (۱۳۹۷) نیز بیان نمودند که بحران مالی اثر منفی و معناداری بر احتمال تقلب دارد.

• فرضیه دوم

نتایج آزمون فرضیه دوم نشان داد که میانگین امتیاز افشا اطلاعات در هر دو مقطع زمانی، یعنی در دوره مالی قبل و دوره مالی جاری، در گروه شرکت‌های دارای بحران مالی و دارای گزارشگری مالی متقلبانه، به طور معناداری کمتر از گروه شرکت‌های دارای بحران مالی و فاقد گزارشگری مالی متقلبانه است. بر این اساس می‌توان نتیجه گرفت که در شرکت‌های دارای بحران مالی و دارای گزارشگری مالی متقلبانه در مقایسه با شرکت‌های دارای بحران مالی و فاقد گزارشگری مالی متقلبانه، در دوره مالی قبل و دوره مالی جاری، میزان عدم تقارن اطلاعاتی بیشتری میان مدیران و ذینفعان وجود دارد. در این زمینه، بررسی نتایج پژوهش‌های پیشین در مورد تأثیر عدم تقارن

7 Barberis & Thaler
8 Scott
9 Putri & Irwandi
10 Abdil Ghafoor
11 Pinheiro

1 Healy & Whalen
2 Smith et al
3 Rosner
4 Anderson et al
5 Garcia Lara & Osma
6 SEC

گزارشگری مالی متقلبانه توسط شرکت بی‌اطلاع بوده و عکس-العمل مناسبی در مناسبات خود با شرکت از خود نشان نمی‌دهند.

بدین ترتیب پیشنهادهای مبتنی بر نتایج پژوهش عبارتند از:

(۱) با توجه به وجود زمینه‌های بحران مالی و احتمال وقوع آن در بسیاری از شرکت‌های پذیرفته شده در بورس و فرابورس، به استفاده‌کنندگان از اطلاعات مالی به ویژه سرمایه‌گذاران، اعتباردهندگان و تحلیل‌گران مالی پیشنهاد می‌گردد در بررسی‌های خود به شاخص‌های بنیادی شرکت‌ها (شاخص‌های مرتبط با سودآوری، کارایی عملیاتی، نقدینگی، اهرمی و غیره) توجه بیشتری نموده تا بتوانند نشانه‌های وجود بحران مالی را در اینگونه شرکت‌ها شناسایی و تصمیمات مناسب‌تری اتخاذ نمایند.

(۲) با توجه به وجود زمینه‌های بحران مالی و احتمال وقوع آن در بسیاری از شرکت‌های پذیرفته شده در بورس و فرابورس، به سازمان بورس و اوراق بهادار پیشنهاد می‌گردد در جهت حفاظت از منافع کلیه ذینفعان، سازوکارهای جدی‌تری در برخورد با اینگونه شرکت‌ها اتخاذ نماید و در صورت نیاز با اتخاذ اقدامات تنبیهی مانند تنزل درجه در بازاری که شرکت در آن پذیرفته شده یا اخراج از بورس و فرابورس، با اینگونه شرکت‌ها برخورد کند.

(۳) با توجه به اهمیت موضوع تقلب و گزارشگری مالی متقلبانه و عدم وجود سازمانی برای تعیین موارد تقلب و معرفی شرکت‌های دارای گزارشگری مالی متقلبانه، به ارگان‌های نظارتی پیشنهاد می‌گردد نسبت به ایجاد سازمانی مستقل و دارای قدرت و اختیارات کافی، اقدامات لازم را صورت دهند. در این زمینه می‌توان با تفویض اختیارات کافی به موسسات خصوصی رتبه‌بندی شرکت‌ها (در حوزه‌های مختلف مانند شفافیت مالی، کارایی عملیاتی، کیفیت محصول، رضایت مشتریان و غیره)، قطعاً به نتایج بهتری نیز دست یافت.

(۴) با توجه به اینکه اکثر بندهای گزارش‌های غیرمقبول حسابرسی شرکت‌ها مصداق بارز گزارشگری مالی متقلبانه هستند، به استفاده‌کنندگان اطلاعات مالی پیشنهاد می‌شود که به گزارش‌های حسابرسی شرکت‌ها توجه بیشتری نموده و در صورت مشاهده این نوع بندها، شرکت مورد نظر را از لحاظ ریسک گزارشگری مالی

می‌کنند و ممکن است در راستای تقویت این برداشت از شرکت، اقدام به استخدام بیش از حد کارکنان نمایند. همچنین، کومار و لانگ‌برگ^۱ (۲۰۰۹) دریافتند که گزارشگری مالی متقلبانه یکی از پیامدهای مهم عدم کارآیی سرمایه‌گذاری است. علاوه بر این، کدیا و فیلیپون (۲۰۰۹) بیان نمودند که مدیران می‌توانند در طی دوره‌های گزارشگری مالی متقلبانه، اقدامات عملی مانند بیش سرمایه‌گذاری در سرمایه‌های فیزیکی و انسانی انجام دهند.

• فرضیه چهارم

نتایج آزمون فرضیه چهارم نشان داد که بین میانگین‌های مرتبط با متغیرهای آسیب به حسن شهرت شرکت در دوره مالی بعد، در بین گروه شرکت‌های دارای بحران مالی و دارای گزارشگری مالی متقلبانه و گروه شرکت‌های دارای بحران مالی و فاقد گزارشگری مالی متقلبانه از لحاظ آماری تفاوت معناداری وجود ندارد. بر این اساس می‌توان نتیجه گرفت که گزارشگری مالی متقلبانه باعث به وجود آمدن تفاوت در ایجاد آسیب به حسن شهرت شرکت در شرکت‌های دارای بحران مالی و دارای گزارشگری مالی متقلبانه و شرکت‌های دارای بحران مالی و فاقد گزارشگری مالی، در دوره مالی بعد نمی‌شود. در این زمینه، بررسی نتایج پژوهش‌های پیشین در مورد ایجاد آسیب به حسن شهرت شرکت بر اثر گزارشگری مالی متقلبانه، نتایج متفاوتی را نشان می‌دهد. برای مثال، کارپوف و همکاران (۲۰۰۸) دریافتند که در صورت فاش شدن تقلب، شرکت‌ها حدود ۲۹٪ ارزش سهام خود را از دست می‌دهند که ۸۸٪ این کاهش مربوط به آسیب به حسن شهرت شرکت است. عبدالغفور و همکاران (۲۰۱۹) نیز دریافتند که گزارشگری مالی متقلبانه به حسن شهرت شرکت‌ها خدشه وارد می‌کند و عدم اطمینان را در بازار سرمایه افزایش می‌دهد. همچنین، چوی و گیپر (۲۰۱۹) بیان کردند زمانی که مدیران تصمیم به ارائه گزارش نادرست می‌گیرند، ممکن است انتظار رود که عواقب این موضوع تنها گریبانگیر آنها باشد؛ اما این سوءرفتار مدیران می‌تواند بر همه ذینفعان تأثیر داشته باشد. در هر حال، علت تفاوت در نتیجه این فرضیه با نتیجه مورد انتظار و همچنین نتایج پژوهش‌های پیشین، به احتمال زیاد مربوط به این موضوع است که در ایران بر خلاف کشورهای توسعه‌یافته، سازمانی رسمی برای تهیه و ارائه آمار و اطلاعات مرتبط با بروز تقلب و معرفی شرکت‌های دارای گزارشگری مالی متقلبانه وجود ندارد؛ در نتیجه، به حسن شهرت این شرکت‌ها به صورت رسمی و گسترده، خدشه وارد نشده و ذینفعان اصلی مانند مشتریان، کارکنان، سرمایه‌گذاران و اعتباردهندگان از وقوع

- (۴) بررسی پیشایندهای مدیریت سود در شرکت‌های دارای بحران مالی.
- (۵) بررسی پیشایندهای هموارسازی سود در شرکت‌های دارای بحران مالی.

فهرست منابع

- (۱) احمدپور، احمد؛ عدیلی، مجتبی و ابراهیمیان، سید جواد. (۱۳۹۲). "بررسی رابطه میان عدم‌تقارن اطلاعاتی و مدیریت واقعی سود در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران". پژوهش‌های حسابداری مالی. سال پنجم. شماره ۱۸. صص ۱-۱۲.
- (۲) اکبری، حجت‌اله. (۱۳۹۶). "بررسی ارتباط بین فرار مالیاتی شرکت و بروز اتهام تقلب در حسابداری با تأکید بر نقش معیار مالی (رشد درآمد) و معیار غیرمالی (رشد تعداد کارکنان)". پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه آزاد اسلامی واحد اراک.
- (۳) پارسیان، حسین؛ کاظمی، حسین و رضازاده، جواد. (۱۳۹۷). "شناسایی مولفه‌های افشای داوطلبانه بین نظام راهبری شرکتی و عدم‌تقارن اطلاعاتی در شرکت‌های فعال در بورس اوراق بهادار تهران". اقتصاد مالی. سال دوازدهم. شماره ۴۳. صص ۱۰۷-۱۳۲.
- (۴) تاراسی، مجتبی؛ بنی‌طالبی دهکردی، بهاره و زمانی، بهزاد. (۱۳۹۸). "پیش‌بینی گزارشگری مالی متقلبانانه از طریق شبکه عصبی مصنوعی (ANN)". حسابداری مدیریت. سال دوازدهم. شماره ۴۰. صص ۶۳-۷۹.
- (۵) ثقفی، علی و پوریان‌سب، امیر. (۱۳۸۹). "نظریه مدیریت سود". تحقیقات حسابداری. سال دوم. شماره ۶. صص ۳۴-۵۳.
- (۶) رحمانی، حلیمه؛ رجب‌دردی، حسین و خرمین، منوچهر. (۱۳۹۶). "بررسی تأثیر نظریه عمل منطقی بر تمایل به بروز تقلب در گزارشگری مالی". دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت. سال ششم. شماره ۲۴. صص ۱۳۵-۱۴۳.
- (۷) رهروی دستجردی، علیرضا؛ فروغی، داریوش و کیانی، غلامحسین. (۱۳۹۷). "ارزیابی خطر تقلب مدیران با استفاده از روش داده‌کاوی". دانش حسابداری. دوره نهم. شماره ۳۲. صص ۹۱-۱۱۴.
- متقلبانانه، دارای ریسک بالا تلقی نموده و در تصمیم‌گیری‌های خود این موضوع را مد نظر داشته باشند.
- (۵) با توجه به امتیاز افشای کمتر و در نتیجه وجود عدم-تقارن اطلاعاتی بیشتر در بین شرکت‌های دارای بحران مالی و دارای گزارشگری مالی متقلبانانه در مقایسه با شرکت‌های دارای بحران مالی و فاقد گزارشگری مالی متقلبانانه، به سازمان بورس و اوراق بهادار پیشنهاد می‌شود که سازوکارهای مناسب‌تری در زمینه الزامات مرتبط با افشای اطلاعات توسط شرکت‌ها در نظر بگیرد و با تشکیل هیأت تخصصی رسیدگی و تعیین جرائم گزارشگری مالی متقلبانانه، زمینه پیشگیری و برخورد با آن را فراهم کند.
- برای پژوهش‌های آتی نیز، موارد زیر پیشنهاد می‌گردد:
- (۱) در این پژوهش برای تفکیک شرکت‌های دارای بحران مالی و شرکت‌های فاقد بحران مالی از روش امتیازدهی پیوتروسکی، یعنی امتیاز F استفاده شده است. در این زمینه پیشنهاد می‌شود در تحقیقات آتی از روش‌های مختلف پیش‌بینی بحران مالی مانند تحلیل استراتژی شرکت، مدل‌های مبتنی بر تحلیل اطلاعات مالی شرکت (آلتمن^۱، دیکین^۲، اولسن^۳، بیور^۴، فالمر^۵ و زیمسکی^۶)، روش‌های مبتنی بر هوش مصنوعی (شبکه‌های پرسپترون چند لایه، شبکه‌های عصبی خود سازمان‌ده، الگوریتم کوهنن، الگوریتم ژنتیک، تحلیل پوششی داده-ها، شبکه‌های بیز، شبکه تابع پایه شعاعی و ماشین‌های بردار پشتیبان)، مدل تحلیل ممیزی و غیره، استفاده گردد.
- (۲) در این پژوهش برای تفکیک شرکت‌های دارای گزارشگری مالی متقلبانانه و شرکت‌های فاقد گزارشگری مالی متقلبانانه از بندهای گزارش حسابرسی به عنوان نماینده تقلب در صورت‌های مالی استفاده شده است. در این زمینه پیشنهاد می‌شود در تحقیقات آتی از روش‌های مختلف داده‌کاوی (مانند قواعد منطق فازی، شبکه عصبی فازی، ماشین‌های بردار پشتیبان و تجزیه و تحلیل متن)، آزمون‌های تحلیلی، مدل رتبه‌ام بینش و غیره، استفاده گردد.
- (۳) بررسی پیشایندهای گزارشگری مالی متقلبانانه در شرکت‌های ورشکسته.

- ۱۸) موسوی شیرینی، سید محمود؛ پیشوا، فاطمه و خلعتبری، حسن. (۱۳۹۵). "ارزیابی مدیریت سود در سطوح مختلف محافظه‌کاری و سرمایه‌گذاران نهادی با استفاده از قانون بنفورد". بررسی‌های حسابداری و حسابرسی. دوره بیست و سوم. شماره ۲. صص ۲۱۳-۲۳۴.
- ۱۹) نجم روشن، سعید؛ نصراللهی، زهرا و طباطبایی‌نسب، سید محمد (۱۳۹۰). "شناسایی و رتبه‌بندی عوامل موثر بر حسن شهرت شرکت‌های لوازم خانگی". کاوش‌های مدیریت بازرگانی. سال سوم. شماره ۶. صص ۷۵-۱۰۴.
- ۲۰) وکیلی فرد، حمید رضا؛ جبارزاده کنگرلوئی، سعید و پوررضا سلطان محمدی، اکبر. (۱۳۸۸). "بررسی ویژگی‌های تقلب در صورت‌های مالی". حسابداری. سال بیست و چهارم. شماره ۲۱۰. صص ۳۶-۴۱.
- 21) Abdul Ghafoor, Zainudin, R. & Mahdzan, N. S. (2019). "Corporate fraud and information asymmetry in emerging markets: Case of firms subject to enforcement actions in Malaysia". *Corporate Fraud*. Vol.26. No.1. pp.95-112.
- 22) Anan, E. (2021). "Fraudulent financial statements detection in Indonesian Shariah Bank". *Asian Journal of Economics, Business and Accounting*. Vol.21. No.3. pp.107-115.
- 23) Anderson, N., Lambertide, N. & Trigeorgis, L. (2007). "Managerial discretion in distressed firms". *The British Accounting Review*. Vol.39. pp.323-346.
- 24) Ata, H. A. & Seyrek, H. (2009). "The use of data mining techniques in detecting fraudulent financial statements: An application on manufacturing firms". *The Journal of Faculty of Economics and Administrative Sciences*. Vol.14. No.2. pp.157-170.
- 25) Awang, Y., Ismail, S. & Abdul Rahman, A. (2016). "Measuring the potential for financial reporting fraud in a highly regulated industry". *The International Journal of Accounting and Business Society*. Vol.24. No.1. pp.81-97.
- 26) Barberis, N. & Thaler, R. (2003). "A survey of behavioral finance". *Handbook of the Economics of Finance*. North-Holland. Amsterdam.
- 27) Beatty, A., Scott, L. & Yu, J. J. (2013). "The spillover effect of fraudulent financial reporting on peer firms' investments". *Journal of Accounting and Economics*. Vol.55. No.2-3. pp.183-205.
- 28) Brown, J. & Matsa, D. A. (2016). "Boarding a sinking ship? An investigation of job applications to distressed firms". *The Journal of Finance*. Vol.71. No.2. pp.507-550.
- 29) Chen, J., Cumming, D., Hou, W. & Lee, E. (2013). "Executive integrity, audit opinion, and fraud in Chinese listed firms". *Emerging Markets Review*. Available at: <http://ssrn.com>.
- 30) Choi, J. H. & Gipper, B. (2019). "Fraudulent financial reporting and the consequences for employees". Workingpaper. Stanford University. Graduate School of Business.
- 31) Dalnial, H., Kamaluddin. A., Sanusi, Z. M. & Syafiza, K. (2021). "Accountability in financial reporting: Detecting fraudulent firms". *Social and*
- ۸) رهنمای رودپشتی، فریدون. (۱۳۹۱). "داده‌کاوی و کشف تقلب‌های مالی". دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت. سال اول. شماره ۳. صص ۱۷-۳۳.
- ۹) رهنمای رودپشتی، فریدون؛ نژاد تولمی، بابک؛ نیکومرام، هاشم و وکیلی فرد، حمید رضا. (۱۳۹۸). "بررسی تمایل به افشاگری تقلب در بین حسابداران بخش خصوصی و عمومی مبتنی بر عدالت رویه‌ای، تعاملی و توزیعی". دانش حسابداری مالی. دوره ششم. شماره ۲۳. صص ۴۷-۷۵.
- ۱۰) رهنمای رودپشتی، فریدون؛ نیکو مرام، هاشم و شاهوردیانی، شادی. (۱۳۸۵). "مدیریت مالی راهبردی". انتشارات کسا کاوش. تهران.
- ۱۱) زارع بهنمیری، محمد جواد و ملکیان کله‌بستی، اسفندیار. (۱۳۹۵). "رتبه‌بندی عوامل موثر بر احتمال تقلب مالی با توجه به گزارش حسابرسی صورت‌های مالی". پژوهش‌های تجربی حسابداری. سال ششم. شماره ۲۱. صص ۱-۱۷.
- ۱۲) ستایش، محمد حسین؛ محمدیان، محمد و مهتری، زینب. (۱۳۹۴). "بررسی اثر تعاملی کیفیت اطلاعات حسابداری و عدم تقارن اطلاعاتی بر عدم کفایت سرمایه‌گذاری شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران". پیشرفت‌های حسابداری. دوره هفتم. شماره ۶۸. صص ۷۷-۱۰۶.
- ۱۳) سجادی، سید حسین و کاظمی، توحید. (۱۳۹۵). "الگوی جامع گزارشگری مالی متقربانه در ایران به روش نظریه-پردازانه زمینه‌بنیان". پژوهش‌های تجربی حسابداری. دوره ششم. شماره ۲۱. صص ۱۸۵-۲۰۴.
- ۱۴) عبدلی، محمد رضا و نادعلی، علی اکبر. (۱۳۹۴). "بررسی تأثیر وجود حسابرس داخلی بر کاهش رخداد تحریف‌های مالی و قانونی و مالیاتی در شرکت‌ها". دانش حسابرسی. سال پانزدهم. شماره ۶۱. صص ۱۷۷-۱۹۲.
- ۱۵) قنبریان، رضا. (۱۳۹۲). "حسابداری دادگاهی". حسابداری. شماره ۲۵۸. صص ۲۲-۲۵.
- ۱۶) کارشناسان، علی؛ بهرامی‌نسب، علی و ممشلی، رضا. (۱۳۹۷). "تأثیر بحران مالی بر احتمال گزارشگری متقربانه و ارزش سهام". دانش حسابداری مالی. دوره پنجم. شماره ۱۹. صص ۱۴۵-۱۶۷.
- ۱۷) محمدزاده، اعظم. (۱۳۹۷). "اثر سیاست پولی بر عملکرد شرکت‌های بورسی با استفاده از شاخص پیوتروسکی و با استفاده از روش GMM پانل دیتای پویا". مهندسی مالی و مدیریت اوراق بهادار. دوره نهم. شماره ۳۴. صص ۲۱۵-۲۳۲.

- misrepresentation". *Journal of Financial Economics*. Vol.88. No.2. pp.193-215.
- 49) Kassem, R. (2016). "Detecting financial reporting fraud: The impact and implications of management motivations for external auditors – Evidence from the Egyptian context". A Doctoral Thesis. Loughborough University. Institutional Repository.
- 50) Kedia, S. & Philippon, T. (2009). "The economics of fraudulent accounting". *The Review of Financial Studies*. Vol.22. No.6. pp.2169-2199.
- 51) Kumar, P. & Longberg, N. (2009). "Corporate fraud and investment distortions in efficient capital markets". *Journal of Economics*. Vol.40. No.1. pp.144-172.
- 52) Li, V. (2016). "Do false financial statements distort peer firms' decisions?". *The Accounting Review*. Vol.91. No.1. pp.251-278.
- 53) Lo, K. (2007). "Earnings management and earnings quality". *Journal of Accounting and Economics*. Vol.8. pp.1-17.
- 54) McNichols, M. F. & Stubben, S. R. (2008). "Does earnings management affect firms' investment decisions?". *The Accounting Review*. Vol.83. No.6. pp.1571-1603.
- 55) Mung-Ling, V., Sze-Ling, V. & Chin-Hong, P. (2008). "An empirical analysis of the determinants of corporate crime in Malaysia". *International Applied Economics and Management Letters*. Vol.1. No.1. pp.13-17.
- 56) Pinheiro, M. (2008). "Overinvestment and fraud". *Journal of Mathematical Economics*. Vol.44. No. 5-6. pp.484-512.
- 57) Putri, P. A. A. & Irwandi, S. A. (2016). "The determinants of accounting fraud tendency". *The Indonesian Accounting Review*. Vol. 6. No.1. pp.99-108.
- 58) Rosner, R. L. (2003). "Earnings manipulation in failing firms". *Contemporary Accounting Research*. Vol.20. No.2. pp.361-408.
- 59) Sadka, G. (2006). "The economic consequences of accounting fraud in product markets: Theory and a case from the US telecommunications industry (WorldCom)". *American Law and Economics Review*. Vol.8. No.3. pp.439-475.
- 60) Scott, W. R. (2009). "Financial Accounting Theory". Toronto. Pearson Prentice Hall.
- 61) Securities and Exchange Commission (SEC) "SEC Charges Kenneth L. Lay, Enron's former chairman and chief executive officer, with fraud and insider trading." AAER No.2051.
- 62) Sherlizapuat, N. (2012). "Fraudulent financial reporting". *International Islamic University of Malaysia*. Vol.36. pp.25-31.
- 63) Smith, M., Kestel, J. & Robinson, P. (2001). "Economic recession, corporate distress and income increasing accounting policy choice". *Accounting Forum*. Vol.25. No.4. pp.335-352.
- 64) Sunardi, S. & Nuryatno, A. (2018). "Fraud detection of financial statement by using fraud diamond perspective". *International Journal of Development and Sustainability*. Vol.7. No.3. pp.878-891.
- 65) Tong, Y. & Serrasqueiro, Z. (2021). "Predictions of failure and financial distress: A study on Portuguese high and medium-high technology small and Behavioral sciences. Vol.145. pp.61-69.
- 32) Desai, H., Hogan, C. E. & Wilkins, M. S. (2006). "The reputation penalty for aggressive accounting: Earnings restatements and management turnover". *The Accounting Review*. Vol.81. No.1. pp.83-112.
- 33) Dyck, A., Morse, A. & Zingales, L. (2013). "How pervasive is corporate fraud?". Working paper.
- 34) Elliot, R. & Willingham, J. (1980). "Management fraud: Detection and deterrence". Petrocelli. New York. NY. Petrocelli Books.
- 35) Erickson, M., Hanlon, M. & Maydew, E. L. (2004). "How much will firms pay for earnings that do not exist? Evidence of taxes paid on allegedly fraudulent earnings". *The Accounting Review*. Vol.79. No.2. pp.387-408.
- 36) Fama, E. F. (1980). "Agency problems and the theory of the firm". *Journal of Political Economy*. Vol.88. No.2. pp.288-307.
- 37) Farias, F. Z., Martinez, M. C. & Cervantes, P. A. (2021). "Explanatory factors of business failure: Literature review and global trends". *Sustainability*. Vol.13. pp.1-25.
- 38) Feldman, P. M., Bahamonde, R. A. & Bellido, I. V. (2014). "A new approach for measuring corporate reputation". *Rev. Adm. Empres*. Vol.54. No.1. pp.53-66.
- 39) Filip, A. & Raffournier, B. (2014). "Financial crisis and earnings management: The European evidence". *The International Journal of Accounting*. Vol.49. pp.455-478.
- 40) Gaganis, C. (2009). "Classification techniques for the identification of falsified financial statements: A comparative analysis". *Intelligent Systems in Accounting, Finance and Management*. Vol.16. pp.207-229.
- 41) Garcia Lara, J. & Osama, G. (2009). "Earning quality in ex-post failed firm". *Accounting and Business Research*. Vol.39. No.2. pp.119-138.
- 42) Groysberg, B., Eric Lin, E. & Serafeim, G. (2017). "Does financial misconduct affect the future compensation of alumni managers?". Working paper.
- 43) Halbouni, S. S. (2015). "The role of auditor in preventing, detecting, and reporting fraud: The case of United Arab Emirate". *International Journal of Auditing*. Vol.28. pp.117-130.
- 44) Handriani, E., Ghozali, I. & Hersugodo. (2021). "Corporate governance on financial distress: Evidence from Indonesia". *Management Science Letters*. Vol.11. pp.1833-1844.
- 45) Healy, P. & Whalen, M. (1999). "A review of the earning management literature and its implication for standard setting". *Accounting Horizons*. Vol.13. No.4. pp.365-382.
- 46) Hiong, H. K., Jalil, M. F. & Seng, A. T. H. (2021). "Estimation and prediction of financial distress: Non-financial firms in bursa Malaysia". *Journal of Asian Finance, Economics and Business*. Vol.8. No.8. pp.1-26.
- 47) Irawan, P. A., Susilowati, D. & Puspasar, N. (2019). "Detection analysis on fraudulent financial reporting using fraud score model". *Journal of Accounting and Business*. Vol.4. No.2. pp.161-180.
- 48) Karpoff, J. M., Lee, S. D. & Martin, G. S. (2008a). "The consequences to managers for financial

- midsized enterprises”. *Journal of International Studies*. Vol.14. No.2. pp.9-25.
- 66) Tripathy, T. & Pani, B. (2018). “Effect of F score on stock performance: Evidence from Indian equity market”. *International Journal of Economics and Finance*. Vol.9. No.2. pp.66-73.
- 67) Utomo, D., Machmuddah, Z. & Pamungkas, I. D. (2019). “The effect of auditor switching and managerial ownership on fraudulent financial statement”. *WSEAS Transactions on Business and Economics*. Vol.16. pp.306-315.
- 68) Verdi, R. (2006). “Financial reporting quality and investment efficiency”. PhD Dissertation. Faculty of the University of Pennsylvania in Partial Fulfillment.
- 69) Wang, Y., Chen, C. R., Chen, L. & Huang, Y. S. (2016). “Overinvestment and managerial overconfidence: Firm level analysis of Chinese corporations”. *North American Journal of Economics and Finance*. Vol.38. pp.54-69.
- 70) Warfield, T. D., Wild, J. J. & Wild, K. L. (1995). “Managerial ownership, accounting choices, and informativeness of earnings”. *Journal of Accounting and Economics*. Vol.20. pp.61-91.
- 71) Wolk, H. I., Tearney, M. G. & Dodd, J. L. (2004). “Accounting theory: A conceptual and institutional approach”. 5th Ed. Cincinnati. OH: South-Western. College Publishing.
- 72) Yu, S. J. & Rha, J. S. (2021). “Research trends in accounting fraud using network analysis”. *Sustainability*. Vol.13. pp.1-26.

Accounting Knowledge & Management Auditing
Vol. 12/ No. 45/ Spring 2023

The antecedents of fraudulent financial reporting in companies in financial crisis

Farhad Safikhani

Phd Student, Department of Accounting, Faculty of Economic and Accounting, Central Tehran branch, Islamic Azad University,
Tehran, Iran- Corresponding Author

Ahmad Yaghoobnezhad

Associate prof, Department of Accounting, Faculty of Economic and Accounting, Central Tehran branch, Islamic Azad University,
Tehran, Iran

Azita Jahanshad

Associate prof, Department of Accounting, Faculty of Economic and Accounting, Central Tehran branch, Islamic Azad University,
Tehran, Iran

Abstract

The present study examines the antecedents of fraudulent financial reporting in companies in financial crisis. The antecedents of fraudulent financial reporting include information asymmetry, over-investment, and damage to the company's reputation. The statistical society using the screening method consists of 276 listed and OTC companies during the years 2014 to 2018, which in order to separate it into two categories of companies with fraudulent financial reporting and companies without fraudulent financial reporting, from the paragraphs of the audit report are used. The results of testing the research hypotheses showed: 1) The frequency of companies with financial crisis that resort to fraudulent financial reporting is significantly higher than companies with financial crisis that do not resort to fraudulent financial reporting. 2) In companies with financial crisis and fraudulent financial reporting in the previous financial period and the current financial period, the amount of information asymmetry between managers and stakeholders is significantly higher than companies with financial crisis and no fraudulent financial reporting. 3) In companies with financial crisis and fraudulent financial reporting in the previous financial period and the current financial period, the frequency of companies with over-investment is significantly higher than companies with financial crisis and no fraudulent financial reporting. 4) There is no significant difference between companies with financial crisis and fraudulent financial reporting and companies with financial crisis and no fraudulent financial reporting in the next financial period in terms of damage to the company's reputation.

Keywords: Companies with financial crisis, Fraudulent financial reporting, Information asymmetry, Overinvestment, Corporate reputation.